

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KOBYLIN NA LATA 2013-2016

KALISKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
KALISZ 2010

Spis treści:

1. <u>Wstęp</u>	5
2. <u>Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin</u>	6
3. <u>Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego</u>	7
3.1. Uwarunkowania formalno-prawne i instytucjonalne funkcjonowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	7
3.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na szczeblu krajowym	11
3.2.1. Założenia wynikające z Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami	11
3.2.2. Założenia wynikające z Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 i Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020	12
3.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa	14
3.3.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego	14
3.3.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego	15
3.3.3. Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011	18
3.3.4. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym	18
4. <u>Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego</u>	19
4.1. Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	19
4.2. Wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	31
4.3. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego gminy	31
4.3.1. Zarys historii obszaru gminy	32
4.3.2. Krajobraz kulturowy	32
4.3.3. Zabytki nieruchome	33
4.3.4. Zabytki ruchome	35
4.3.5. Zabytki archeologiczne	36
4.4. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony	37
4.4.1. Rejestr zabytków	38
4.4.2. Pomniki historii	40
4.4.3. Parki kulturowe	40
4.4.4. Gminna ewidencja zabytków	41

4.5.	Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń	57
5.	<u>Założenia programowe</u>	60
5.1.	Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami	60
5.2.	Kierunki działań programu opieki nad zabytkami i zadania służące ich realizacji	61
6.	<u>Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami</u>	69
7.	<u>Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami</u>	70
8.	<u>Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami</u>	71

Miasto i Gmina Kobylin

1. WSTĘP

Gmina miejsko-wiejska Kobylin położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego i stanowi najdalej na zachód wysuniętą gminę wchodzącą w skład powiatu krotoszyńskiego. Sąsiednimi gminami są: gmina Zduny, Krotoszyn i Koźmin Wielkopolski (pow. krotoszyński), gmina Pępowo, Pogorzela (pow. gostyński), gmina Jutrosin (pow. rawicki). Liczba ludności w mieście i gminie Kobylin kształtuje się na poziomie około 8 tys. mieszkańców. Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi ponad 112 tys km². Gmina składa się z 20 wsi sołeckich, do których należą: Berdychów, Długoleka, Fijałów, Górka, Kuklinów, Łagiewniki, Nepomucenów, Raszewy, Rębichów, Rojew, Rzemiechów, Smolice, Sroki, Starkówiec, Starygród, Stary Kobylin, Wyganów, Zalesie Małe, Zalesie Wielkie, Zdzietawy. Miejscowością nie posiadającą statutu sołectwa jest wieś Targoszyce.

W wyniku postępujących w coraz szybszym tempie procesów modernizacyjnych Polski szczególnie ważne, dla podmiotów kreujących politykę lokalną, staje się uwzględnianie idei zrównoważonego rozwoju przyjmującej, iż za poprawą warunków życia lokalnej społeczności, musi następować zaspokajaniem innych, w tym niematerialnych potrzeb mieszkańców. Niewątpliwie taką potrzebą jest ochrona materialnych dóbr kultury powstałych w minionych wiekach i obowiązek przekazania ich w jak najlepszym stanie następnym pokoleniom mieszkańców miasta i gminy. Zadbać należy zatem o taki rozwój, który nie spowoduje szkód w stosunku do zachowanego dziedzictwa kultury materialnej, a spowoduje jego ubogacenie o współczesne inwestycję odpowiadające potrzebom XXI wieku jakie z pewnością byłyby pożądane zarówno w Kobylinie jak i w jego okolicach.

Zastosowanie takiej perspektywy z całą pewnością przyczyni się do zapewnienia przez władze samorządu stosownej opieki i ochrony nad istniejącymi, niejednokrotnie bardzo cennymi zasobami kulturowymi tkwiącymi w historycznych strukturach materialnych gminy Kobylin, której dzieje związane są z ostatnimi 600 latami istnienia.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin jako jeden z dokumentów o charakterze strategicznym przyjmowanym przez Radę Miejską w Kobylinie stanowi podstawę dla określenia – w perspektywie czterech lat – podstawowych zamierzeń i zadań mających na celu przede wszystkim przyczynić się do zachowania lokalnego środowiska kulturowego, a także poprawy jego stanu.

Podstawą do określenia ww. planów i działań jest ustalenie w niniejszym programie podstawowych uwarunkowań w sferze dziedzictwa kulturowego istniejącego na terenie miasta i gminy. Docelowo intencją służącą przyjęciu przez wspólnotę samorządową gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016 jest ustalenie w nim podstawowych inicjatyw dotyczących możliwości finansowania działań ochronnych wobec środowiska kulturowego oraz zagwarantowanie i organizacja tychże działań.

Ponadto ma on przyczynić się do zintensyfikowania przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i wychowawczym wobec społeczności miasta i gminy, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Spodziewanym efektem realizacji wszystkich zadań sformułowanych w programie opieki nad zabytkami będzie – poza wspomnianym zachowaniem i poprawą stanu środowiska kulturowego – wytworzenie szeroko rozumianej świadomości obszaru miasta i gminy Kobylin jako interesującego kulturowo i turystycznie miejsca, poprzez wykorzystanie miejscowych dóbr kultury między innymi do rozwoju przedsiębiorczości działającej w oparciu o usługi związane z turystyką,

rekreacją itp., a także w celu uwrażliwienia mieszkańców miasta i gminy na potrzeby związane z właściwym utrzymaniem i ochroną lokalnego środowiska kulturowego.

Podstawowe cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami określone zostały ustawowo i sformułowane w art. 87 ust. 2 *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami). Według zapisów przywołanej powyżej podstawy prawnej gminny program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- § włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- § uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- § zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- § wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- § podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- § określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- § podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

2.

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KOBYLIN

Podstawę prawną opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Kobylin stanowią następujące zapisy ustawowe:

1. Art. 87. *ww. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, który stanowi, że:

- § burmistrz sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.
- § gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada miejska po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- § gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
- § z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami burmistrz sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia się radzie miejskiej.

2. Art. 7. ust. 1. pkt 9. *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami) określa, iż:

- § zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy m. in. kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

3.

UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

3.1. Uwarunkowania formalno-prawne i instytucjonalne funkcjonowania ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Ochrona zabytków i całości dziedzictwa kulturowego została zagwarantowana konstytucyjnie zgodnie z art. 5. i 6. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela („*Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego ...*”). Zabytki posiadające istotne wartości materialne jak i niematerialne, stanowią dobro wspólne, a dbałość o nie zakłada art. 82. Konstytucji RP („*obowiązkiem obywatela (...) jest troska o dobro wspólne*”). Powyższe zapisy gwarantują, iż ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki kulturalnej państwa, gdyż dobra kultury, w tym zabytki są nie tylko materialnym śladem przeszłości, lecz także cennym elementem kultury, przyczyniającym się do kształtowania współczesnego, przyjaznego otoczenia człowieka.

Troskę o ochronę zabytków Państwo zagwarantowało również poprzez przyjęcie aktów prawnych o znaczeniu międzynarodowym (Karta Ateńska z 1931 r., Karta Wenecka 1964 r.).

Najistotniejsze uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zapisane zostały w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, ze zmianami).

Obowiązująca *ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (nazywana w dalszej części *Ustawą*) określiła i uregulowała podstawowe pojęcia z dziedziny ochrony i opieki nad zabytkami:

Art. 3. *Ustawy* stanowi, że zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W art. 4. *Ustawy* określono, iż ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- § zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- § zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- § udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- § przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- § kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- § uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
- § oraz przy kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z art. 6. *Ustawy* ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania następujące zabytki:

- § zabytki nieruchome, za które uznaje się krajobraz kulturowy, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji.
- § zabytki ruchome, za które uznaje się dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- § zabytki archeologiczne, za które uznaje się pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.
- § ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7. *Ustawy* reguluje następujące formy ochrony zabytków:

- § wpis do rejestru zabytków, który to rejestr dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków;
 - Zgodnie z art. 9. *Ustawy* do rejestru zabytków wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.
 - Zgodnie z art. 10. *Ustawy* do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.
- § uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- § utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- § ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,

decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację w zakresie lotniska użytku publicznego,

Zgodnie z art. 16. *Ustawy*:

- § rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.
- § uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.
- § wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.
- § w celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.
- § park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być urządzony.
- § dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Według art. 17. *Ustawy* na terenie ustanowionego przez radę gminy parku kulturowego mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- § prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
- § zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomych;
- § umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- § składowania lub magazynowania odpadów.

Zgodnie z art. 18. *Ustawy*:

- § ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- § w koncepcji, strategiach, analizach planach i studiach, o których mowa w ust.1, w szczególności:
 - uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,

- ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniając opiekę nad zabytkami.

W myśl art. 19. *Ustawy*:

§ w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- parków kulturowych.

§ W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

§ w przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

§ w studium i planie, o których mowa w ust.1, ustala się w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20. *Ustawy* stanowi, że projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W art. 21. *Ustawy* zapisano, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Zgodnie z art. 22. ust. 4. *Ustawy* wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków;
- inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W art. 89. *Ustawy* określono, iż organami ochrony zabytków są:

- § minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;
- § wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

Pozostałe akty prawne odnoszące się do ochrony zabytków i opieki nad zabytkami zawarte są w następujących obowiązujących ustawach:

- § w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 8 poz. 717 ze zmianami),
- § w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami),
- § w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92, poz. 880),
- § w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 261 poz. 2603 ze zmianami),
- § w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106 poz. 1126, Nr 109 poz. 1157 i Nr 120 poz. 1268 ze zmianami),
- § w ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123),
- § w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Zasady ochrony zabytków przechowywanych w muzeach i w bibliotekach ustalono:

- § w ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5 poz. 24 ze zmianami),
- § w ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85 poz. 539 ze zmianami).

Formy ochrony materiałów archiwalnych określono:

- § w ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jednolity: Dz. U. z 2006 r. Nr 97 poz. 673 ze zmianami)

3.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na szczeblu krajowym
--

3.2.1 Założenia wynikające z krajowego programu ochrony zabytków

Zgodnie z art. 84. *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami inicjuje i opracowuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków. Program ten ma wyznaczyć podstawowe cele dla planowanych działań organów i jednostek administracji publicznej oraz określić główne zadania dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, jak również wypracować warunki i sposób finansowania tychże działań oraz harmonogram ich realizacji.

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami ma w zamierzeniu określić cele i kierunki działań oraz zadania, które powinny być podjęte w szczególności przez organy i jednostki administracji publicznej w zakresie ochrony zabytków i opieki

nad zabytkami. Według autorów też do programu celem jego „...jest wzmocnienie ochrony i opieki nad tą istotną, materialną częścią dziedzictwa kulturowego oraz poprawa stanu zabytków w Polsce. W założeniach program ma również uporządkowanie działań w sferze ochrony poprzez wskazanie siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich:

- § zasada *primum non nocere* („po pierwsze nie szkodzić”),
- § zasada maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytku i wszystkich jego wartości (materialnych i niematerialnych),
- § zasada minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymywania się od działań niekoniecznych),
- § zasada, zgodnie, z którą usuwać należy to (i tylko to), co na oryginał działa niszcząco,
- § zasada czytelności i odróżnialności ingerencji,
- § zasada odwracalności metod i materiałów,
- § zasada wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie

Wymienione powyżej zasady dotyczyć mają przede wszystkim postępowania konserwatorów, pracowników urzędów, konserwatorów dzieł sztuki, architektów, urbanistów, budowlanych, archeologów, właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych, czyli codziennych konserwatorów dzieł sztuki.

Wobec powyższego cele i zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin winny w konsekwencji korespondować z konserwatorskimi założeniami krajowego programu ochrony zabytków i przekładać się na wprowadzanie w życie i stosowanie ww. siedmiu podstawowych zasad konserwatorskich dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego.

3.2.2 Założenia wynikające z Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 i Uzupełnieniem Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004 – 2013” jako element Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2013 opracowany w Ministerstwie Kultury stał się najistotniejszym strategicznym dokumentem traktującym o planowanych działaniach Państwa Polskiego w sferze szeroko rozumianej ochrony dóbr kultury.

Strategicznym celem Narodowego Programu Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego” stało się wyeksponowanie i intensyfikacja wielu elementów ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.

Wśród cząstkowych elementów programu znalazły się następujące założenia:

- § poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków,
- § kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne,
- § zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,

- § promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego,
- § rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego,
- § tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej,
- § zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Dokument ów stał się jednym z istotnych – z punktu widzenia opieki nad zabytkami sprawowanej przez organy Państwa – narzędzi mających służyć określeniu i wdrożeniu nowej filozofii wobec zachowania dziedzictwa kulturowego kraju. Jednym z istotnych elementów programu jest włączenie do niego wielu mechanizmów ekonomicznych skutkujących w wielu wypadkach wzmocnieniem skuteczności ochrony dóbr kultury.

Między innymi jednym z takich czynników ekonomicznych, skutkujących poprawą stanu zachowania dziedzictwa kulturowego, na który zwraca się uwagę w przedmiotowym dokumencie jest turystyka wykorzystująca – również w warunkach Polski – w dużym stopniu środowisko kulturowe (zwłaszcza w miastach historycznych) i stwarza potencjalne dodatkowe warunki dla eksponowania wartości tegoż środowiska, choć zarazem – jak zauważają autorzy programu – rozwój turystyki niesie ze sobą także pewne zagrożenia.

Turystyka bardzo często postrzegana przez władze samorządowe jako jeden z wielu ważnych czynników rozwoju ekonomicznego. Jednak nie można pomijać faktu, iż szybkość i selektywność eksploatacji turystycznej poszczególnych miejscowości stanowi istotne zagrożenie dla lokalnego dziedzictwa kulturowego, a w dobie globalizacji także właśnie lokalność zyskuje tak na wartości jak i znaczeniu, również w wymiarze ekonomicznym.

Przede wszystkim jednak turystyka może stać się ważnym mechanizmem rozwoju dla wielu ośrodków, w tym także o mniejszym znaczeniu w przypadku turystyki wewnętrznej, lokalnej i okazać się skutecznym instrumentem ochrony dziedzictwa kulturowego. Niewątpliwie wymaga to jednak zintegrowanego podejścia do zagadnień ochronnych m.in. określenia potencjalnego rynku w połączeniu z lokalnymi uwarunkowaniami i potrzebami niezbędnymi dla bieżącego funkcjonowania społeczności lokalnej.

W przypadku perspektywicznego prowadzenia polityki związanej z zarządzaniem dziedzictwem kulturowym skuteczną ochronę owego dziedzictwa w systemie wolnorynkowym niemal zawsze zapewnia jego umiejętne powiązanie ze sferą gospodarczą. Musi to oznaczać konieczność wypracowania kompromisu pomiędzy wszystkimi formami ochrony a wymogami ekonomii i gospodarki, bowiem jedynie dalekosiężna i wcześnie wypracowana i wdrożona strategia zarządzania umożliwia skuteczną ochronę obszarów związanych z szeroko rozumianymi zabytkami i pomnikami przeszłości.

Autorzy Narodowego Programu Kultury w jego części poświęconej ochronie zabytków stwierdzają również, że dziedzictwo kulturowe stanowi przedmiot ochrony i równocześnie potencjał, który powinien zostać wykorzystany dla rozwoju, gdyż tylko jego umiejętne włączenie do trwających przemian społeczno-gospodarczych daje gwarancję skutecznej ochrony. W krajach wysoko rozwiniętych ochrona dziedzictwa stała się ważnym instrumentem rozwoju regionalnego i wpływa na stały wzrost rynku pracy. Ochrona dziedzictwa kulturowego obecnie powinna także oznaczać mądre zarządzanie zmieniającą się funkcją obiektów zabytkowych i zmieniającym się ich potencjałem oraz funkcjonować w drodze poszukiwania kompromisu pomiędzy koniecznością zachowania substancji zabytkowej a nieuchronnymi zmianami w uwarunkowaniach jej istnienia. Należy przy tym uznać fakt, że obecnie dziedzictwo jest także produktem rynkowym.

Ponad elementy związane z ekonomią niezbędne jest równoczesne uwzględnianie wszystkich kwestii dotyczących lokalnych tożsamości, indywidualnej tradycji, a także rodzimości poszczególnych kultur w rezultacie, czym doprowadzić można do równouprawnienia zabytków, w znaczeniu ich indywidualnych wartości dla lokalnych przejawów kulturowych, eksponowania dziedzictwa mniejszości narodowych lub grup religijnych funkcjonujących w przeszłości i współcześnie obok dominujących w Polsce członków kościoła rzymskokatolickiego.

Zwrócono także uwagę na problem związany z faktem, iż potrzeba ochrony zabytków powoduje ograniczanie prawa własności ze względu na interes społeczny, a w związku z tym, aby zrekompensować podporządkowanie interesu prywatnemu interesowi publicznemu Państwo utworzy system pomocy dla właścicieli zabytków powodując zmniejszenie uciążliwości spowodowanej dodatkowymi obowiązkami właścicieli wobec obiektów zabytkowych.

Obecnie obowiązująca *ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, w odniesieniu do konstytucyjnych zasad decentralizacji pozwala na stosowanie rozwiązań prawnych polegających na przekazywaniu, przez organy administracji rządowej niektórych zadań ochrony dóbr kultury jednostkom samorządu terytorialnego, w szczególności gminom, a ustawowo zagwarantowany czynny udział służb konserwatorskich w konstruowaniu opracowań planistycznych wymaga rezerwowania środków finansowych w celu zapewnienia możliwości opracowywania różnorodnych specjalistycznych ekspertyz bezpośrednio przydatnych dla treści studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

3.3. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

3.3.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku.

Strategia rozwoju województwa Wielkopolskiego do 2020 roku stanowi jeden z najważniejszych dokumentów uwzględniających i projektujących najistotniejsze strategiczne cele przyszłego rozwoju Wielkopolski, w perspektywie obecnej i nadchodzącej dekady XXI wieku. Dokument ów opracowany został przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r.

Strategia w szczególności określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa, a zawarte w niej ustalenia stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co stają się one czynnikiem determinującym m.in. zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Jednocześnie poza podstawą dla opracowania planu zagospodarowania przestrzennego województwa Strategia jest również wskazówką i punktem wyjścia dla poszczególnych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalanych na terenie całej wielkopolski, stąd zrozumiała jest pewna ogólnikowość sformułowań zawartych w opracowanym przez Urząd Marszałkowski dokumencie.

W szczególności strategia definiuje działania mające na celu zwiększenie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy. Proponuje unowocześnienie struktury gospodarki lokalnej, a w tym zwiększenie udziału kultury (również zabytków). Wśród celów operacyjnych Strategii zakłada się m.in. wzrost znaczenia dziedzictwa kulturowego, które w rozwoju Wielkopolski powinno pełnić kilka następujących funkcji:

- § powinno być czynnikiem integracji społecznej,
- § powinno stanowić instrument promocji regionu, przyczyniając się do rozwoju gospodarczego,
- § powinno być bazą dla turystyki i usług kulturalnych.

Dążenie do osiągnięcia ww. funkcji powinno realizować się przez inwestycje w instytucje kultury, ochronę dorobku kulturalnego, wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu i promocje aktywności kulturalnej mieszkańców.

W strategii sformułowano także następujące prerogatywy w zakresie ochrony i wykorzystania istniejącego w województwie wielkopolskim dziedzictwa kulturowego:

- § promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego miast i obszarów miejskich – budowa marki i wizerunku regionu;
- § zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego oraz rozwój turystyki;
- § zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym kształcenia, kultury, podróży, dostępu do informacji, rozwoju różnych form aktywności społecznej;
- § ochrona i kształtowanie środowiska oraz jego zasobów, środowiska kulturowego oraz tożsamości narodowej i regionalnej;
- § rewitalizacja dzielnic miast, terenów przemysłowych i powojennych;
- § rewitalizacja dzielnic mieszkaniowych wraz z poprawą ogólnodostępnej infrastruktury usług i wypoczynku;

Również jednym z priorytetów strategii uczyniono wzrost znaczenia i zachowanie dziedzictwa kulturowego, które zdefiniowane zostały w następujący sposób:

„Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych. Szczególnie ważnym elementem tego dziedzictwa jest wielkopolska kultura przedsiębiorczości.

Cel ten realizowany będzie przede wszystkim poprzez:

- § Inwestycje w instytucje kultury;
- § Ochronę dorobku kulturowego;
- § Wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu;
- § Promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Monitorowanie osiągniętych powyższych celów strategii i ich ocena w wyżej wymienionym zakresie odbywać się będzie poprzez następujące dane:

- § Powierzchnia i kubatura odrestaurowanych/zrewaloryzowanych obiektów dziedzictwa kulturowego;
- § Liczba uczestniczących w imprezach kulturalnych oraz odwiedzających muzea;
- § Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów kultury.”

3.3.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Aktualnie obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego został uchwalony Uchwałą Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa

Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010 r. W treści dokument ten określił przede wszystkim cel sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego, zasady kształtowania przestrzeni i zasady jej zagospodarowania oraz kierunki zagospodarowania dla terenów wchodzących w skład administracyjnych granic wielkopolski.

Za podstawowy cel zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego, uznano doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego terytorium województwa, wpisując w jego treść – jako jedno z trzech górnych założeń – rozważne zarządzanie obszarem województwa oraz ochronę środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego. W dokumencie wyrażone zostało uznanie dla wpływu bogactwa kulturowego Wielkopolski oraz elementów dziedzictwa kulturowego składających się na tożsamość kulturową Wielkopolan (na cele z początkami państwowości polskiej w rejonie Kalisza, Gniezna i Poznania) jako czynników mających istotny wpływ na rozwój rekreacji i turystyki. Ponadto w planie sformułowano wiele ogólnych zasad odnoszących się do kształtowania przestrzeni, w tym z uwzględnieniem pewnych generalnych zasad dotyczących poszanowania istniejących na obszarze województwa wielkopolskiego dóbr kultury.

Jako jedno z najważniejszych elementów dziedzictwa kulturowego regionu uznano historyczne struktury przestrzenne miast i wsi, które znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w przestrzeni Wielkopolski. Historycznie pierwsze miasta powstawały z dawnych grodów kasztelańskich i osad targowych. W XIII w. poprzez wprowadzenie powszechnie panujących w Europie norm przestrzennych i gospodarczych, zwanych prawem niemieckim, wykształciły się specyficzne przestrzenie miejskie. Elementami tych przestrzeni stały się rynki i place miejskie, ulice, pasma zieleni, doliny rzeczne, dominanty przestrzenne wież kościołów i ratuszy oraz zabudowa mieszkaniowa i usługowa, kształtowana w kwartałach. Zabytkowe założenia miast i miasteczek z okresu średniowiecznych lokacji, a także te powstałe w późniejszych okresach, są na ogół dobrze zachowane, czytelne w planach i stanowią ogromny dorobek kultury materialnej regionu. Przestrzenie otwarte Wielkopolski posiadają własną rozpoznawalną specyfikę. Jest ona związana nie tylko z fizjonomią terenu – przewaga krajobrazów równinnych, lecz również z tradycyjnie wysoką kulturą rolną. Powszechny w Wielkopolsce typ krajobrazu komponowanego został ukształtowany świadomie, w wyniku działalności człowieka, przy zastosowaniu takich elementów jak: pielęgnowane przez lata aleje przydrożne, pasy zadrzewień śródpolnych i parki dworskie. Podobnie widocznymi w przestrzeni przejawami kultury wsi wielkopolskiej są układy przestrzenne wsi: ulicówki, owalnice, wielodrożnice – z akcentami dominant kościołów oraz tradycyjną zabudową.

Tożsamość regionalną Wielkopolski współtworzyło kulturalne dziedzictwo mniejszości wyznaniowych. Świadectwem kultury żydowskiej są licznie zachowane synagogi i cmentarze. Część tego dziedzictwa stanowią również pomniki i tablice pamiątkowe upamiętniające eksterminację ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej. Obecność protestantyzmu na terenie Wielkopolski datuje się od XVI w. Zachowane obiekty architektury, będące wyrazem kultury protestanckiej to przede wszystkim kościoły.

W dokumencie podkreśla się, iż zadbane i sukcesywnie rewaloryzowane środowisko kulturowe wzmacnia poczucie tożsamości z miejscem urodzenia, wpływa na podniesienie jakości ładu przestrzennego, przynosi wymierne korzyści gospodarcze poprzez uzyskiwanie dochodów z turystyki. Najważniejsze nurty działania, mające na celu osiągnięcie optymalnego stanu środowiska kulturowego to:

- ochrona istniejących zasobów materialnych i duchowych,

- kreowanie nowych jakości w obrębie poszczególnych dziedzin składających się na kulturę, a zwłaszcza kreowanie nowej jakości przestrzeni,
- kształtowanie świadomości – upowszechnianie wiedzy o środowisku kulturowym Wielkopolski wśród mieszkańców regionu, kraju i za granicą.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, który operuje w zapisie graficznym skalami o znacznym stopniu ogólności, szczególnie znaczenie ma ochrona obszarowa, a więc ochrona całych układów przestrzennych miast i wsi, ochrona krajobrazów kulturowych w parkach kulturowych i w strefach kulturotwórczych, szlaków kulturowych oraz pojedynczych obiektów.

Najważniejsze działania w ramach ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego sformułowane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego to:

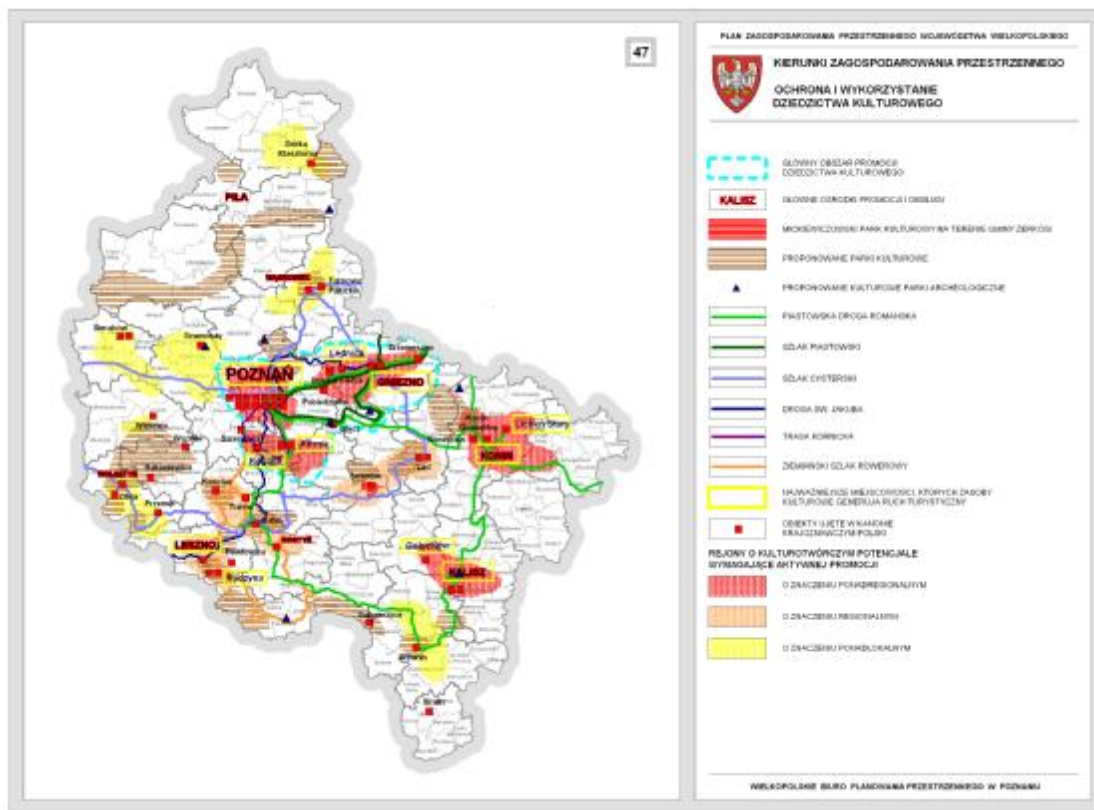
- zwiększenie nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego, zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych,
- wpisanie do rejestru zabytków wszystkich zachowanych założeń i układów urbanistycznych,
- poszerzenie ewidencji zasobów dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. Konieczne jest umożliwienie publicznego dostępu do ewidencji w formie elektronicznej,
- dalsze prowadzenie archeologicznych badań osadniczych,
- wzbogacanie dokumentacji dotyczącej obiektów dziedzictwa kulturowego, w szczególności: opisów, szkiców, map i opracowań obiektów oraz digitalizacji danych i ich udostępnianie w formie elektronicznej,
- promocja szlaków kulturowych, parków kulturowych, pomników historii, a także obiektów wpisanych na listy dziedzictwa europejskiego,
- podnoszenie wizerunku województwa jako produktu turystycznego, poprzez prawidłową informację turystyczną w celu dotarcia do określonych atrakcji turystycznych.

Spośród poszczególnych zapisów planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego charakteryzujących zagadnienia dotyczące kierunków ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym Wielkopolski stwierdzono kilka uwag dotyczących terenu gminy Kobylin.

W opisie szlaków kulturowych istniejących bądź planowanych na terenie województwa występuje krótka charakterystyka Piastowskiej Drogi Romańskiej, która prowadzi przez teren gminy Kobylin oraz Ziemiańskiego Szlaku Rowerowego którego istotnymi elementami są obiekty zlokalizowane na terenie gminy.

W innym z punktów przedstawiających problemy związane z ochroną dziedzictwa kulturowego pojawia się zapis dotyczący Kobyliny jako miasta objętego ochroną, przez którego obszar przebiegają drogi ponadlokalne. Uznane zostało to za istotny konflikt przestrzenny, którego rozwiązaniem może być budowa obwodnic połączona z przebudową rynku i przywróceniem mu historycznej funkcji lokalnego życia społeczno-gospodarczego.

We fragmencie dotyczącym tworzenia parków kulturowych na terenie województwa wymienia się propozycję powołania wśród Kulturowych Parków Archeologicznych „Archeologicznego Parku Kulturowego Południowych Grodów Pogranicznych (Czestram – Golejewko – Dubin – Niepart – Stary Kobylin).

3.3.3. Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2011

Wojewódzki program opieki nad zabytkami sporządzany jest na okres 4 lat przez zarząd województwa. Program przyjmowany jest do realizacji przez sejmik wojewódzki po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami zarząd województwa sporządza, co 2 lata sprawozdanie przedstawiane sejmikowi województwa. Jednocześnie sprawozdanie takie jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2011 przyjęty został przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XVIII/243/07 z dnia 17 grudnia 2007 r.

Wielkopolski Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2011 realizowany jest w oparciu o cele analogiczne do tych przyjętych w gminnym programie opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2011 – 2014.

W przypadku działań przewidzianych dla organizacji i realizacji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2008 – 2012 nie wskazano konkretnych przedsięwzięć dotyczących bezpośrednio obiektów i terenów zlokalizowanych w obrębie miasta i gminy Kobylin.

3.3.4. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym.

1. Wojewódzki wykaz międzynarodowych szlaków pieszych w Wielkopolsce.

SZLAKI PIESZE O ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM

L.P.	TRASA	DŁUGOŚĆ (w km)	OPIS TRASY
1.	Leszno – Pawłowice – Pudliszki – Krobia – Smolice Oznakowanie zielone	59,1	Leszno – Kąkolewo – Pawłowice – Robczysko – Lubonia – Oporówko – Oporowo – Czarkowo – Drzewce – Rokosowo – Pudliszki – Krobia – Potarzyca – Gębice – Krzekotowice – Magdalenki – Czeluścin – Czeluścin – Smolice – Smolice <i>Szlak przebiega przez powiaty: leszczyński, gostyński i jarociński.</i>

2. Wojewódzki wykaz międzynarodowych szlaków rowerowych w Wielkopolsce.

SZLAKI ROWEROWE O ZASIĘGU WOJEWÓDZKIM

L.P.	TRASA	DŁUGOŚĆ (w km)	OPIS TRASY
1.	Ziemiański Szlak Rowerowy (oznakowanie zielone) <i>Element Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych</i>	245,4	Mosina – Krosno – Drużyna – Pecna – Iłowiec – Czempień – Słonin Wariant wschodni: Słonin – Gorzyce – Stary Gołębin – Turew – Kopaszewo – Krzywiń – Wyganowo – Lubiń – Bieżyń – L. Mościszki – Cichowo – Łagowo – Dalabuszki – Kunowo – Skowronki – Ostrowo – Bogusławki – Głogówko k/Gostynia – Grabonóg – Bodzewo – Ziółkowo – Domachowo – Ludwinowo – Gębice – Pępowo – Sroki – Czeluścin – Rębiechów – Kobylin – Stary Kobylin – Smolice – Ochłoda – Pawłowo – Jutrosin – Szymonki – Dubin – Borek – Osiek – Pakosław

4.

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla miasta i gminy Kobylin

Obecnie na terenie miasta i gminy Kobylin obowiązuje ujednolicony tekst zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kobylin autorstwa mgr inż. arch. Mariana Lewandowskiego we współpracy z mgrem inż. Kamilem Janiakiem, mgr inż. Małgorzatą Janiak oraz mgr Andrzejem Łuczakiem przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Kobylinie Nr XXXVI/217/09 z dnia 30 grudnia 2009 r.

Obowiązujący ujednolicony tekst zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kobylin w dużej mierze oparty został na tekście zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kobylin autorstwa mgr inż. arch. Mariana Lewandowskiego i mgr inż. Małgorzaty Janiak opracowywanym w latach 2007 i 2008 i przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Kobylinie Nr XVII/101/08 z dnia 31 marca 2008 r. Wspomniana zmiana studium bazowała z kolei na studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kobylin opracowanym w 1999 r. (zatwierdzony Uchwałą XV/88/99 Rady Miasta i Gminy w Kobylinie z dnia 29 grudnia 1999 r.). przez zespół pod kierownictwem mgr inż. arch. Mariana Lewandowskiego złożony z mgra inż. arch. Jacka Bonclera, mgr Marię Dobroń, mgr inż. Małgorzatę Janiak, mgra Andrzeja Dobronia oraz Urszulę Stróżyk

W odniesieniu do zasobów składających się na dziedzictwo kulturowe miasta i gminy Kobylin tekst jednolity zmiany studium zawiera następujące zapisy:

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

tekst jednolity

(...)

2.4.2 Uwarunkowania kulturowe

ELEMENTY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	
Miejscowość	Charakterystyka
KOBYLIN	§ Kościół parafialny pw. św. Stanisława - Kościół późnogotycki z barokową kaplicą, orientowany, murowany z cegły. Kościół jednonawowy, z prezbiterium zamkniętym wielobocznie i prostokątną wieżą od zachodu. Wieża dwukondygnacyjna oszkarpowana na narożach, zapewne obniżona i nakryta dachem dwuspadowym po pożarze w 1757 r. Budowa - rozpoczęta w 1512 r. z fundacji Mikołaja z Kobylina, w. 1518 r. poświęcenie kościoła. W końcu XVI w. lub pocz. XVII dobudowa wieży. W 1707 r. Kościół częściowo spalony i następnie restaurowany. W 1757 r. zniszczenie sklepień w nawie i wieży od pioruna, dot. 1782 r. gruntowna restauracja § KLASZTOR I KOŚCIOŁ ZAKONU BERNARDYNOW - <u>Klasztor</u> - Zbudowany zapewne w XVI w. rozbudowany w XVII i XVIII w. Barokowy, murowany z cegły, otynkowany. Budynek piętrowy z mieszkalnym poddaszem, częściowo podpiwniczony o

	trzech skrzydłach otaczających prostokątny wirydarz i czwartym wydłużonym skrzydłem od południa. - <u>Kościół pw. N.P. Marii</u> - Kościół gotycki, orientowany jednonawowy, murowany z cegły - w 1463 r. zatwierdzenie fundacji kościoła,. Dzwonnica barokowa z I poł. XVIII w. Konstrukcji słupowej, szalowana. Dolna kondygnacja z zadaszeniem, górna wyższa, węższa, nakryta dachem kopulastym, blaszanym. § DAWNY SZPITAL ŚW. DUCHA - Założony w 1419 r. Obecny z 2 poł. XVIII w. Położony na terenie dawnego cmentarza. Konstrukcja szkieletowa, tynkowany, parterowy, prostokątny, trzyosiowy. Wnętrze dwutraktowe. Dach dwuspadowy. § CMENTARZ POEWANGELICKI - Miejsce lokalizacji zniszczonego zamku, który być może stał na miejscu wcześniejszego grodu (w 1772 r. Aleksander Sułkowski, starosta odolanowski oddaje teren zamkowy gminie ewangelickiej na cmentarz) § WIEŻA ZBORU EWANGELICKIEGO - wieża drewniana - zbór ewangelicki wzniesiony w 1632 r. – ul 3Maja § Kamienica - Klasycystyczna z 1 poł. XIX w. murowana z cegły, otynkowana. Piętrowa z mieszkalnym poddaszem, pięcioosiowa. Dach z naczółkami. – Rynek 1 § Kamienica - Klasycystyczna z 1 poł. XIX w. murowana z cegły, otynkowana. Piętrowa z mieszkalnym poddaszem, pięcioosiowa. Dach z naczółkami. – Rynek 10
SMOLICE	§ Park krajobrazowy z końca XVIII w., w nim neobarokowy pałac z 1910 r. o rozbudowanej bryle, zlokalizowany w północnej części rozległego krajobrazowego parku, na miejscu starego, drewnianego. § W części ogrodowej parku przed płn. wsch. szczytem pałacu znajdują się na dwóch tarasach: fontanna (wyższy taras) i basen kąpielowy (niższy taras). § Z roku 1910 pochodzą też usytuowane w parku; były budynek zarządcy (przedszkole) i służby (obecnie mieszkania), zlokalizowany w we wschodniej części parku. § Przy wjeździe do parku głaz – pomnik z 1978 r. na miejscu zamordowania przez hitlerowców 26.01.1945 r. jednego z mieszkańców Smolic. § Zespół kościelny - Obiekt neobarokowy z 1907-1909 r,
STARYGRÓD	§ Kościół parafialny p.w. Oczyszczenia NP. Marii – poł. XVII w. Drewniany o konstrukcji zrębowej, na nowszym podmurowaniu z wieżą o konstrukcji słupowej, zewnątrz oszalowany. Dzwon z 1748 r. § Grobowiec, na cmentarzu kościelnym – murowany o cechach klasycystycznych z przyczółkiem i attyką, z tablicą inskrypcyjną z łupku. (Jan Nepomucen Węgorzewski – zm. 1826, szambelan § Grodzisko pierścieniowe o wys. 2,5 m i średnicach 60 x 80 m, otoczone fosą o szer. 9,0 m, miejsce grodu kasztelańskiego wymienianego w dokumentach z 1232 - 1406 r. - na północ od parku, nad Orlą § Park podworski – pow. 3,38 ha w tym pow. wód – 0,37 ha - Park

	obecny został założony przez Franciszka Chełkowskiego w drugiej połowie XIX w., jako założenie krajobrazowe z elementami regularnymi w południowej części parku (aleja grabowa). Aleja grabowa usytuowana w południowej granicy parku stanowiła wraz z aleją lipową, będącej jej przedłużeniem, element łączący park z kościołem. – Dopełnieniem układu kompozycyjnego były stawy zlokalizowane w płn. – zach. i płd. części parku.
LIPOWIEC	§ Zespół dworsko-folwarczny wraz z reliktem parku
ŁAGIEWNIKI	§ Dwór został wzniesiony w I poł. XIX w. Jest to budynek parterowy, murowany, otynkowany, siedmioosiowy, dach dwuspadowy, kryty dachówką. Dwór frontem zwrócony ku płn. – wsch. Na froncie i od ogrodu trzyosiowe wystawki z balkonami wspartymi na czterech kolumnach. Do zachodniej części dworu został dobudowany nowy pałac w latach 30 XX w. § Park zabytkowy - Pow. Parku – 8,13 ha w tym wody – 0,45 ha - Najstarszą częścią parku z drugiej połowy XIX w. Jest część na wschód i południe od pałacu. Przeważająca część parku jest dwudziestowieczna - Przez park przepływa rzeczka Ochla dzieląc go na dwie różniące się części, wschodnia o charakterze leśnym, i zachodnią starszą od leśnej.
KUKLINÓW	§ W pierwszych latach XIX w. Jan Nepomucen Węgorzewski założył na terenie przyległym do dworu, park o założeniu krajobrazowym, wykorzystując naturalne zadrzewienia oraz malowniczą rzeczka Orle jako elementy założenia. Po okresie świetności, począwszy od końca XIX w. park ulega stopniowemu dziczeniu, przekształcając się w efekcie w laso-park. Park składa się z dwóch różniących się części. - Część południowa obejmująca otoczenie budynku administracyjnego RSP, znajdująca się na niewielkim płaskowyżu, stanowi resztkę po dawnym ogrodzie, w którym rosły okazy drzew obcego pochodzenia. - Część północna obejmująca teren parku wzdłuż rzeki Orlej, mająca charakter lasu. Układ parku został całkowicie zatarty i jest obecnie nieczytelny. Takie elementy jak: sieć ścieżek spacerowych, krzewy ozdobne, kwietniki, alejki i drogi zostały zniszczone. § Krzyż ludowy z ok. 1800 r., drewniany z rzeźbą Chrystusa, zwieńczony daszkiem z rzeźbą pelikana. Belka krzyża z płaskorzeźbami. Dół słupa wzmocniony elementami betonowymi. - przy drodze prowadzącej do Starego Grodu, naprzeciwko szkoły podstawowej § Figura przydrożna, ludowa, wykonana przez Franciszka Nowaka z Raszew w 1868 r., drewniana na wolutowo profilowanym słupie, na szczycie figura św. Benona. - Przy drodze do Starego Grodu, po północnej stronie przy skrzyżowaniu z ulicą wiejską
SROKI	§ Zespół dworsko – folwarczny. Dwór – budynek parterowy, murowany, otynkowany, z dachem dwuspadowym z naczółkami i lukarnami, kryty dachówką

--	--

Gmina Kobylin pod względem walorów kulturowych nie wyróżnia się w znaczący sposób.

Obiekty zabytkowe niestety w większości znajdują się w złym stanie technicznym, duża ilość parków jest zdewastowana.

Do obiektów zabytkowych godnych obejrzenia należy zliczyć: pałac i park w Smolicach, obiekty zabytkowe w Kobylinie, pałac i park w Łagiewnikach a także kościół w Starymgorodzie.

(...)

ZASADY POLITYKI PRZESTRZENNEJ SYNTEZA

tekst ujednolicony

(...)

4. STREFY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

4.1. Obszary objęte ochroną prawną

(...)

4.1.3. Ochrona zasobów przyrodniczych gminy

(...)

Polityka przestrzenna gminy w zakresie ochrony środowiska podporządkowana jest zasadom określonym w ustawie z 27.04.2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami.) oraz ustawy oraz ustawy z 16. 04. 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późniejszymi zmianami) :

- utrzymaniu procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- racjonalnym gospodarowaniu zasobami przyrody,
- zachowaniu różnorodności biologicznej,
- zachowaniu dziedzictwa geologicznego,
- przywracaniu do stanu właściwego zasobów i składników przyrody ,
- kształtowaniu właściwych postaw wobec przyrody
- jest częścią polityki ekologicznej państwa.

Realizację powyższych celów ułatwić mają szczególne formy ochrony przyrody. Na obszarze gminy Kobylin są to:

(...)

- a) **Pomniki przyrody żywej**, obejmujące głównie okazałe drzewa, w większości dęby wymienione w Rozporządzeniu Wojewody Leszczyńskiego nr 9/98 z 8 grudnia 1998 r.:

- § 201 – skupisko dębów szypułkowych o powierzchni 2,93 ha, na tzw. Długiej Grobli w Kobylinie, składające się ze 148 drzew o obwodach od 100 do 335 cm i wysokości od 18 do 23 m,
- § 382 – dąb szypułkowy o obwodzie 510 cm i wysokości 20 metrów we wsi Raszewy,
- § 383 – dąb szypułkowy o obwodzie 482 cm i wysokości 20 metrów we wsi Raszewy,
- § 384 – dąb szypułkowy o obwodzie 496 cm i wysokości 20 metrów we wsi Raszewy.

Ochrona pomników przyrody polega na wprowadzeniu licznych zakazów i ograniczeń, typu:

- zakaz wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew,
- zakaz pozyskiwania pączków, kwiatów, owoców i liści z drzew,
- zakaz zanieczyszczania i niszczenia gleby w zasięgu korony i korzeni drzew,
- zakaz wzniecania ognia w pobliżu drzew,
- zakaz wznoszenia wszelkich budowli w zasięgu korony i korzeni drzew,
- zakaz umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną pomnika, bezpośrednio na nim lub w zasięgu korony drzewa,
- zakaz wchodzenia na drzewa, z wyjątkiem wykonywania zabiegów pielęgnacyjno-sanitarnych (...)

- b) **Parki wiejskie** objęte ochroną na podstawie Rozporządzenia Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 5 września 1980 r. *w sprawie uznawania terenów zadrzewionych na obszarach wsi za parki wiejskie, ochrony tych parków i zarządzania nimi* (Dz. U. nr 21, poz. 80 z 1980 r.):

Zgodnie z danymi zawartymi w obowiązującej Gminnej Ewidencji Zabytków na terenie gminy Kobylin wszystkie parki wiejskie zostały objęte ochroną i wpisane do rejestru zabytków.

Ich ochrona polega m.in. na:

- zakazie dokonywania wszelkich zmian zagospodarowania parku, powodujących naruszenie jego układu przestrzennego,
- zakazie wznoszenia na terenie parku lub w jego otoczeniu budowli albo wykonywania robót budowlanych, które mogłyby szkodzić roślinności parkowej,
- usunięciu z parku obiektów budowlanych i urządzeń wpływających szkodliwie na jego stan,
- zakazie prowadzenia na obszarze parku określonych rodzajów działalności itd.

4.1.4. Ochrona dóbr kultury

Zgodnie z ustawą z 23. 07. 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz.1568 z późniejszymi zmianami) na terenie gminy wyznaczono strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej oraz objęto ochroną pojedyncze obiekty zabytkowe.

Ochronie konserwatorskiej podlegają:

1. Kobylin

§ strefa „A”

- granice zabytkowego zespołu budowlanego i założenia urbanistycznego (obejmuje ul. Rynek , Wolności, Powstańców Wlkp. Kopernika, Krotoszyńską, Zamkową, Baszkowską, Wałową, Kościelną, Krobską, Krótką, 3 Maja, Rawicką, Strzelecką)
- zespoły kościelne (kościół Św. Stanisława, kościół Narodzenia Pańskiego, klasztor z dzwonnica i kaplicą, wieża kościoła ewangelickiego)
- wiatrak – koźlak, zajazd

§ strefy ochrony widokowej:

- z ul. Baszkowskiej w kierunku Klasztoru Bernardynów i historycznej części miasta
- z ul. Krotoszyńskiej w kierunku Klasztoru Bernardynów i historycznej części miasta
- z ul. Rawickiej w kierunku historycznej części miasta

2. Długoleka

§ strefa „B” – cmentarz poewangelicki

3. Górka

§ strefa „B” – zespół dworsko-folwarczny wraz z parkiem

4. Kuklinów

§ strefa „B” – zespół folwarczny wraz z parkiem

5. Łagiewniki

§ strefa „A” – zespół pałacowo-folwarczny (pałac spichlerz, park)

6. Rzemiechów

§ strefa „B”

- stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – osada
- zespół dworsko-folwarczny z reliktem parku

7. Smolice

§ strefa „A” – pld.-wsch. część miejscowości wraz z historyczną zabudową, w tym:

- kolonia budynków mieszkalnych (dawniej budynki mieszkalne służby folwarcznej)
- zespół pałacowo-parkowy (pałac, park)
- zespół sakralny (kościół parafialny, pawilony, ogrodzenie z bramami, cmentarz, plebania, ogród przy plebani)
- zespół folwarczny (stajnia)

§ strefa „B”

- centralna część wsi, od skrzyżowania z drogą Stary Kobylin – Dłoń w kierunku założenia pałacowego
- cmentarz parafialny

8. Sroki

§ strefa „B” – zespół dworsko-folwarczny

9. Starkówiec

§ strefa „A”

- zespół dworsko-parkowy (dwór z oficyną, kuźnia)
- stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – grodzisko

10. Starogród

§ strefa „A”

- zespół dworsko-parkowy (dwór, park krajobrazowy)
- zespół kościelno-cmentarny ((kościół M.B. Gromnicznej, cmentarz, kaplica grobowa Chełkowskich, grobowiec J.N. Węgorzewskiego)

§ strefa „B”

- zespół folwarczny
- cmentarz parafialny

§ stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków – grodzisko

11. Targoszyce

§ strefa „A” – zespół dworski (dwór, stajnia – wozownia)

12. Wyganów

§ strefa „A”

- zespół kościelno – cmentarny (kościół św. Krzyża)
- Zespół dworsko – parkowy (dwór, oficyna)

§ strefa „B” – Zespół parafialny

13. Zalesie Wielkie

§ grodzisko wczesnośredniowieczne

§ strefa „B” – zespół kościelny

14. Stary Kobylin

§ strefa ochrony krajobrazowej (widokowej) – na skrzyżowaniu drogi Smolice-Kobylin z drogą do Długoleki

Na terenie gminy istnieją 3 ścisłe strefy ochrony archeologicznej (stanowiska wpisane do rejestru zabytków):

§ w sołectwie Starygród – grodzisko średniowieczne w północnej części sołectwa

§ w sołectwie Starkówiec – grodzisko średniowieczne przy płn.-zach. granicy wsi

§ w sołectwie Zalesie Wielkie – grodzisko wczesnośredniowieczne w północnej części sołectwa

Ścisła strefa konserwatorska powinna obejmować także:

- 1) Kobylin – zamek-dwór? (XV lub XVI wiek)
- 2) Wyraźne skupiska stanowisk archeologicznych obejmujących oddzielne jednostki fizjograficzne gminy

Na terenie gminy znajduje się obecnie około 497 stanowisk archeologicznych, w tym:

- 3 grodziska,
- 1 zamek-dwór? (Kobylin)
- 473 osady, punkty osadnicze i ślady osadnictwa
- 20 cmentarzysk.

Należy, więc przyjąć, że strefą archeologiczną „W” objęty jest teren całej gminy.

Zarówno w strefach ochrony konserwatorskiej jak i archeologicznej obowiązują szczególne zasady zagospodarowania terenu:

- 1) **W strefie konserwatorskiej „A”** należy bezwzględnie zachować wszystkie obiekty wpisane do rejestru zabytków, a wszelkie działania inwestycyjne i zmiany w architekturze wymagają uzgodnień z WKZ na etapach koncepcji i projektu.
- 2) **W strefie konserwatorskiej „B”** należy zachować historyczny układ przestrzenny, w tym zachowanie podziału terenu na ulice, place i kwartały zabudowy oraz działki a także gabaryty zabudowy, układ i kształt otoczenia, tradycyjne materiały i podziały architektoniczne elewacji.
- 3) **W strefie ochrony archeologicznej „W”** występuje zakaz prowadzenia prac ziemnych bez uzgodnienia konserwatorskiego oraz wymóg prowadzenia tych prac pod nadzorem archeologicznym.

Strefy ochrony konserwatorskiej naniesiono na wszystkie części graficznej studium.

Ze względu na znaczną ilość – łącznie 500 stanowisk archeologicznych, w części graficznej studium przedstawiono jedynie stanowiska wpisane do rejestru zabytków.

Szczegółowe lokalizacje stref ochrony archeologicznej „W” i wynikające z nich obowiązki inwestorów uwzględniane muszą być na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy.

Szczególną uwagę należy zwracać na możliwość modernizacji obiektów zabytkowych w stosunku, do których wszelkie działania należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ponadto przy wydawaniu decyzji związanych z zagospodarowaniem przestrzennym terenów znajdujących się w pobliżu miejsc historycznych należy uwzględnić ich szczególne znaczenie w przestrzeni gminy oraz wymóg uzgodnień z urzędem konserwatorskim wszelkich inwestycji naruszających strukturę gruntów, łącznie z zalesieniami.

(...)

4.2. Obszary proponowana do objęcia ochroną

Proponuje się objęcie ochroną konserwatorską parków wiejskich w Targoszycach i Górcie. W parkach tych przeprowadzić należy inwentaryzację dendrologiczną. Ułatwi ona uporządkowanie i stosowne zagospodarowanie terenu parków.

4.3. Tereny zabudowane i obszary proponowane do rehabilitacji

(...)

Tereny zabudowane przedstawiono na załącznikach graficznych

- § mapach poszczególnych sołectw w skali 1 : 10000,
- § mapie miasta Kobylina w skali 1 : 5000

Granice istniejących terenów zabudowanych, powiększone o granice terenów przeznaczonych pod zabudowę w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, oraz o nowe wyznaczone tereny, przyjmuje się w Studium jako granicę zwartej zabudowy wsi.

Zasoby mieszkaniowe w gminie są w większości własnością prywatną. Mimo iż wymagają często remontów. Gmina nie ma wpływu na tempo ich modernizacji. Niewiele jest również obszarów wymagających kompleksowych procesów rehabilitacji zasobów.

Tereny zabudowy i obiekty wymagające przeprowadzenia prac modernizacyjnych wyznaczono we wsiach:

1	KOBYLIN	Obszar obejmujący zabudowę przemysłowo-składową zlokalizowaną po wschodniej i zachodniej stronie ul. Kolejowej (m. in. tereny byłej mieszalni pasz, i młyna gospodarczego) – wymaga kompleksowych działań związanych z uporządkowanym zagospodarowaniem terenu oraz obiektów.
2	TARGOSZYCE	Obszar obejmujący nie użytkowany zespół gospodarstwa rolnego w Targoszycach, wymagający działań remontowych i porządkowych.
3	LIPOWIEC	Obszar obejmujący zespół dworsko - folwarczny wraz z reliktem parku oraz gospodarstwo rolne. Wymaga gruntownych zabiegów remontowych i modernizacyjnych i to zarówno w zakresie istniejącej zabudowy jaki otaczającego terenu. Zespół objęty jest strefą „B” ochrony konserwatorskiej.
4	RZEMIECHÓW	Wyznacza się teren obejmujący zespół dworsko - folwarczny z reliktem parku objęty strefą – „B” ochrony konserwatorskiej. Wymaga gruntownych zabiegów remontowych i modernizacyjnych i to zarówno w zakresie istniejącej zabudowy jaki otaczającego terenu.
5	STARKOWIEC	Wyznacza się obszar obejmujący teren i zabudowę byłego zespołu dworsko - parkowego zespół objęty strefą - „A” - ochrony konserwatorskiej . Wymaga gruntownych zabiegów remontowych i modernizacyjnych i to zarówno w zakresie istniejącej zabudowy jaki otaczającego terenu.

4.4. Tereny proponowane do zainwestowania

4.4.1. Główne zasady wyboru terenów pod zabudowę

Możliwości lokalizacji nowych obiektów określono poprzez eliminację terenów, które ze względu na uwarunkowania wykluczone są z zabudowy. Są to:

- § zbiorniki wód powierzchniowych
- § kompleksy i tereny leśne
- § obszary udokumentowanych złóż surowców naturalnych
- § obszary szczególnie cenne przyrodniczo
- § obiekty archeologiczne
- § obszary zalewowe

Ponadto uwzględniono ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, związane z występowaniem:

- § gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych i innych gruntów podlegających ochronie,
- § obszarów chronionych ze względów sanitarnych i ekologicznych np. stref ochronnych ujęć wody,
- § obszarów objętych szczególnymi formami ochrony, związanymi z zakazami i nakazami w zakresie gospodarki przestrzennej, ujętymi w stosownych dokumentach dot. objęcia terenów ochroną lub planach ochrony, które są wiążące przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- § obszarów uznanych w trakcie opracowania za szczególnie cenne przyrodniczo i proponowanych do objęcia ochroną,
- § stref uciążliwości lub stref bezpieczeństwa istniejących obiektów, dla których obowiązują zakazy i ograniczenia lokalizacyjne np. strefy uciążliwości obiektów infrastruktury technicznej, tras komunikacyjnych itp.,
- § stref ścisłej ochrony archeologicznej oraz „W”
- § stref ścisłej ochrony konserwatorskiej („A” i „B”)
- § strefa konserwatorskiej ochrony krajobrazowej (widokowej)
- § wyrobisk poeksploatacyjnych,
- § braku możliwości lub utrudnień w zakresie uregulowania gospodarki wodno – ściekowej,
- § zagrożenia hałasem komunikacyjnym (dot. miejscowości leżących przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu).

Przyjęto również zasadę adaptacji w Studium terenów wyznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach ogólnych zagospodarowania przestrzennego, jeżeli lokalizacje te nie kolidowały z w/w ograniczeniami.

W związku z tym, że opracowanie dotyczy gminy o zróżnicowanych uwarunkowaniach przestrzennych, szczegółowe kierunki zagospodarowania

przestrzennego przedstawione zostały w odniesieniu do 21 sołectw i zawarte w odrębnym tomie p.n. „Kierunki rozwoju i zasady polityki przestrzennej gminy. Ustalenia szczegółowe dla jednostek osadniczych”.

Ilustrację graficzną w/w kierunków stanowią plansza miasta Kobylin w skali 1:5000 plansze sołectw w skali 1:10 000 (mapy nr 2 ÷ 19) oraz plansza zbiorcza gminy w skali 1:25000.

(...)

5. USTALENIA WYNIKAJĄCE ZE ZMIANY STUDIUM OPRACOWANEJ NA PODSTAWIE UCHWAŁY NR XXV/156/08 RADY MIEJSKIEJ W KOBYLINIE Z DNIA 27 LISTOPADA 2008 ROKU W SPRAWIE PRZYSTĄPIENIA DO SPORZĄDZENIA ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KOBYLIN

(...)

5.3. Ustalenia w zakresie ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego na terenach objętych zmianą studium.

1. Projektowane tereny dopuszczalnej lokalizacji elektrowni wiatrowych zostały wyznaczone poza obszarami cennymi przyrodniczo. Obejmują one bowiem głównie grunty rolniczej przestrzeni produkcyjnej – tereny upraw polowych. Ponadto na terenie gminy Kobylin nie ma wyznaczonych prawnie chronionych form ochrony przyrody, za wyjątkiem pomników przyrody oraz parków wiejskich. Pomniki przyrody znajdują się w m. Kobylin oraz wsi Raszewy a więc poza terenami lokalizacji elektrowni wiatrowych. Wpisane do rejestru zabytków i objęte prawną ochroną zostały wszystkie parki wiejskie na terenie gminy. Wszystkie parki wiejskie znajdują się poza obszarami oddziaływania elektrowni objętymi zmianą studium.

5.4. Ustalenia w zakresie ochrony przestrzennych walorów kulturowych, krajobrazu i środowiska przyrodniczego

Wieże elektrowni wiatrowych są nośnikami o dużych parametrach wysokościowych, stanowiące dominanty wysokościowe, których realizacja będzie miała wpływ na otaczający krajobraz i środowisko. W celu ochrony zabytkowego krajobrazu i jego kształtowania oraz środowiska przyrodniczego ustala się stosowanie niżej wymienionych zasad:

1. Teren zmiany studium należy objąć strefą ochrony archeologicznej „W”.
2. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie objętym zmianą studium podlegać powinny uzgodnieniu z konserwatorem zabytków w zakresie ochrony zabytków archeologicznych (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz.1568 z późn. zmianami)
3. Spod lokalizacji elektrowni wiatrowych powinny być wyłączone:
 - przedpola ekspozycji z dróg o nawierzchni utwardzonej na sylwetki historycznych układów osadniczych,
 - obszary wykluczone z zainwestowania ze względów kulturowych.

4. Ochronie konserwatorskiej podlegają historyczne cmentarze grzebalne wszystkich wyznań oraz ich pozostałości zlokalizowane na obszarze objętym zmianą studium.
5. Należy zachować istniejące i wprowadzać nowe zadrzewienia śródpolne.
6. Należy utrzymać przebieg i przekrój dróg krajobrazowych, odnawiać obsadzenia tymi samymi gatunkami drzew, utrzymywać w sprawności technicznej nawierzchnie dróg utwardzonych. Nie należy stosować żużla, gruzu itp. materiałów do modernizacji dróg.

(...)

9. Przy sporządzaniu planu zagospodarowania przestrzennego dla elektrowni wiatrowych należy opracować analizę architektoniczno-urbanistyczną terenu określającą oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia na otoczenie z uwzględnieniem osi widokowych i przestrzeni krajobrazowych.

4.2. Wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu miasta Kobylina obejmującego obszar w obrębie ulic: Krobska, Grobla, 3 Maja zatwierdzony uchwałą Nr XXXVII/224/2002 Rady Miasta i Gminy w Kobylinie z dnia 28 czerwca 2002 r.

Brak konkretnych zapisów odnoszących się do uwarunkowań ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

2. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie ulic: Kolejowa – Kopernika w Kobylinie zatwierdzony uchwałą Nr XXXVI/218/09 Rady Miejskiej w Kobylinie z dnia 30 grudnia 2009 r.

W odniesieniu do uwarunkowań ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego ww. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego ustala:

§ 7

Ustala się następujące warunki zagospodarowania terenów wynikające z zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

1. Teren planu objąć należy strefą ochrony archeologicznej „W” ze względu na występujące na obszarze planu zabytkowe stanowiska archeologiczne nr 67-30/30, 67-30/33, 67-30/94, 67-30/95, 67-30/96, 67-30/162, 67-30/167. 3
2. Wszelkie zamierzenia inwestycyjne na terenie objętym planem podlegają uzgodnieniu z konserwatorem zabytków w zakresie ochrony zabytków archeologicznych. (ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz.1568 z późniejszymi zmianami)

(...)

4.3. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego gminy

4.3.1. Zarys historii obszaru gminy

Gmina Kobylin sytuuje się na granicy dwóch ważnych regionów gospodarczych: Wielkopolski i Dolnego Śląska przy północnej granicy doliny Baryczy stanowiącej od czasów średniowiecza naturalną granicę ww. regionów. Gmina terytorialnie obejmuje część mezoregionu Wysoczyzny Kaliskiej ukształtowany jako rozległa równina morenowa o lekko niewielkim pofalowaniu z nielicznymi wzniesieniami i zagłębieniami występującymi wzdłuż cieków wodnych. To właśnie m.in. na obrzeżach dolinek Orli, Rdęcy, Ochli, Pasieki czy Żydowskiego Potoku koncentrowało się osadnictwo czego dowodem są liczne stanowiska archeologiczne świadczące o wyraźnym zasiedlaniu tego terenu w epoce neolitu. Bardzo niewiele śladów pochodzi z okresu epoki brązu, liczniej występują pozostałości po osadach z okresu rzymskiego, lecz największy zakres osadnictwa na terenie gminy pochodzi z okresu wczesnego średniowiecza. Dowodem intensywnego zasiedlania jest występowanie średniowiecznych grodzisk z najstarszym z nich w Zalesiu Wielkim oraz późniejszymi w Starymgorodzie, Kobylinie i Starkówcu. Zorganizowaną akcję kolonizacyjną przypadającą na XIII wiek ukazują podziały w obrębie pierwszych jednostek administracyjnych Państwa Piastów. Początkowo obszar gminy Kobylin wchodził w skład kasztelanii czestramskiej podzielonej około połowy XIII w. na dwie kasztelanie: Czestramską i Starogrodzką. To właśnie Starogród jako siedziba kasztelanii od połowy XIII do połowy XIV w. pełnił rolę najważniejszego ośrodka osadniczego w regionie. Kolejną istotną osadą targową funkcjonującą w 2. poł. XIII wieku był Stary Kobylin, który z uwagi na lepsze warunki terenowe i przede wszystkim glebowe z osady na prawie polskim został lokowany na nowym miejscu jako miasto na prawie średzkiem. Miało to miejsce prawdopodobnie w 1303 r. O tego momentu rola Kobylina zaczęła wzrastać stając się głównym ośrodkiem regionu. Od XIII i XIV wieku datuje się istnienie większości miejscowości na terenie gminy m.in. Smolic, Kuklinowa, Łagiewnik, Zalesia Wielkiego, Rębiechowa czy Rzemiechowa.

Kobylin i okolice od czasów średniowiecznych stanowił część Wielkopolski i pomimo funkcjonowania na jej obrzeżach i wielu konfliktów mających miejsce od XIII do XX w. nie wszedł w skład Śląska. Od momentu lokacji miasto oraz okoliczne wsie stanowiły część Państwa Polskiego. Po 1793 r. obszar gminy został przyłączony do Prus. Do Rzeczypospolitej Ziemia Kobylińska powraca w 1919 r. i za wyjątkiem okresu II Wojny Światowej ponownie współtworzy historyczną Wielkopolskę początkowo w ramach województwa poznańskiego, potem województwa leszczyńskiego, a obecnie województwa wielkopolskiego.

4.3.2. Krajobraz kulturowy

Jednym z najcenniejszych elementów krajobrazu kulturowego gminy Kobylin stanowi historyczny układ urbanistyczny miasta Kobylin obejmujący przestrzennie ukształtowany obszar miejski z elementami rozwijanymi od XIV wieku do XX w. złożony z:

- § najstarszego grodziska stożkowatego z dworem, późn. zamkiem funkcjonującym od XIII do XVIII wieku przekazany pod koniec XVIII wieku parafii ewangelickiej na cmentarz zamieniony w XX wieku w park miejski;
- § osady targowej przekształconej wraz z lokacją na początku XIV wieku w czworoboczny rynek z ciągiem ulic dostosowanych do głównych szlaków komunikacyjnych i handlowych (XIV w.)
- § przedmieście Wielkie lub Poznańskie z najważniejszym elementem w postaci wydłużonego targowiska, ob. ul. Powstańców Wielkopolskich, a także historycznym miejscem funkcjonowania kościoła św. Ducha ze szpitalem pomiędzy miastem lokacyjnym a ww. targowiskiem (XV-XVI w.)
- § założenia klasztorne oo. Bernardynów przy trakcie prowadzącym w kierunku Krotoszyń (XV-XVII w.)
- § układu ulic i placów wytyczonych w okresie nowożytnym (nowy rynek wraz z obecną ulicą 3 Maja, zespół sakralny parafii ewangelickiej, część żydowska z synagogą w rejonie ulic Mickiewicza, Krobskiej i Wolności) z poszczególnymi elementami zachowanej architektury wznoszonej w mieście pod koniec XVIII w. (wieża kościoła ewangelickiego);
- § XIX-wiecznego układu urbanistycznego charakteryzującego się ożywionym ruchem inwestycyjnym w zakresie wznoszenia trwałych obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych oraz istotnego elementu w postaci doprowadzenia do miasta linii kolejowej z dworcem,
- § Istotnych elementów zabudowy z początku XX wieku z nowoformowanym obszarem zagospodarowania przestrzennego miasta obejmującym północną część Kobylina.

Kolejnymi formami krajobrazu kulturowego gminy Kobylin są układy ruralistyczne historycznych wsi z przykładem Smolic na czele. Są to m.in. Kuklinów, Łagiewniki, Długoleka, Zalesie Wielkie i Małe, Starygród, Rębiechów, Rzemiechów, Wyganów. Ponadto wszystkie zachowane zespoły pałacowo-dworsko-folwarczno-parkowe oraz cmentarze wszystkich wyznań. Za elementy krajobrazu kulturowego uznaje się również historyczne obszary leśne, rozłogi pól i łąk, zadrzewienia śródpolne, aleje drzewne towarzyszące traktom komunikacyjnym oraz wytyczoną w przeszłości infrastrukturę komunikacyjną drogową i kolejową. Inną istotną formą współkształtującą krajobraz kulturowy są zabytki architektury zwłaszcza takie, które stanowią dominanty przestrzenne lub zespoły budowlane a także liczne krzyże przydrożne, kapliczki, elementy małej architektury, drzewa pomnikowe, głazy narzutowe oraz infrastruktura hydrotechniczna.

4.3.3. Zabytki nieruchome

Po przeprowadzeniu lustracji zabytków nieruchomych zlokalizowanych na terenie gminy Kobylin można wytypować następujące obiekty – z podziałem uwzględniającym ich funkcje – jako najistotniejsze dla dziedzictwa kulturowego gminy Kobylin:

Obiekty architektury sakralnej:

- § kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa w Kobylinie [w rejestrze zabytków]
- § kościół pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów pw. św. Matki Boskiej przy Żłóbku w Kobylinie [w rejestrze zabytków]

- § kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Jezusa w Smolicach [w rejestrze zabytków]
- § kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Gromnicznej (Oczyszczenia NMP) w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § kościół parafialny pw. Podwyższenia św. Krzyża w Wyganowie [w rejestrze zabytków]
- § kaplica w Raszewach
- § kaplica w Rzemiechowie
- § kaplica św. Józefa - grobowiec rodziny Chełkowskich w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § kościół parafialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski w Zalesiu Wielkim

Obiekty architektury rezydencjonalnej:

- § pałac w Smolicach [w rejestrze zabytków]
- § pałac w Łagiewnikach [w rejestrze zabytków]
- § dwór w Starkówcu [w rejestrze zabytków]
- § dwór w Wyganowie [w rejestrze zabytków]
- § dwór w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § dwór w Targoszycach [w rejestrze zabytków]
- § dwór w Lipówcu
- § dwór w Rzemiechowie
- § dwór w Starym Kobylinie

Obiekty architektury użyteczności publicznej.

- § wieża d. kościoła ewangelickiego, ob. wieża zegarowa w Kobylinie [w rejestrze zabytków]
- § ratusz, ob. siedziba Urzędu Miasta i Gminy w Kobylinie
- § pastarówka, ob. budynek przedszkola w Kobylinie
- § budynek stacji kolejowej w Kobylinie
- § elektrownia miejska, ob. budynek szkolny z salą gimnastyczną w Kobylinie
- § szkoła przy ul. Krotoszyńskiej 6 w Kobylinie
- § szkoła – gimnazjum przy ul. Glabera 3 w Kobylinie
- § szkoła przy ul. Krotoszyńskiej 49 w Kobylinie
- § szkoła w Kuklinowie
- § szkoła w Łagiewnikach
- § budynek stacji kolejowej w Rojewie
- § szkoła w Smolicach
- § budynek stacji kolejowej w Smolicach
- § dom portiera, ob. przedszkole w Smolicach
- § szkoła w Zalesiu Małym

Obiekty architektury mieszkalnej ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Obiekty architektury gospodarczej ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

Zabytki techniki:

- § Wiatrak koźlak w Starym Kobylinie
- § wieża ciśnień w Kobylinie

- § młyn parowy nr 1, ob. nieużytkowany w Kobylinie
- § młyn w Wyganowie
- § kuźnia w Starkówcu [w rejestrze zabytków]

Historyczne ogrody i parki krajobrazowe.

- § park pałacowy w Smolicach [w rejestrze zabytków]
- § park pałacowy w Łagiewnikach [w rejestrze zabytków]
- § park dworski w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § park dworski w Kuklinowie
- § park dworski w Lipówcu
- § park dworski w Rzemiechowie
- § park dworski w Starkowcu
- § park podworski w Górcie
- § park dworski w Starym Kobylinie
- § ogród przy rządówce w Srokach
- § park dworski w Targoszycach

Historyczne cmentarze wszystkich wyznań ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

- § cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § cmentarz przyklasztorny w Kobylinie
- § cmentarz żydowski, ob. lapidarium w Kobylinie
- § cmentarz przykościelny w zespole sakralnym kościoła pw. św. Stanisława Biskupa w Kobylinie
- § cmentarz ewangelicki, ob. park w Kobylinie
- § cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Kobylinie
- § cmentarz ewangelicki w Długolecie
- § cmentarz przykościelny w zespole sakralnym kościoła pw. Najświętszego Serca Jezusa w Smolicach
- § cmentarz przykościelny w zespole sakralnym kościoła pw. Matki Boskiej Gromnicznej w Starymgordzie
- § cmentarz przykościelny w zespole sakralnym kościoła pw. św. Krzyża w Wyganowie
- § cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Wyganowie
- § cmentarz ewangelicki w Wyganowie
- § cmentarz ewangelicki, ob. cmentarz parafialny w Zalesiu Wielkim

Kapliczki ujęte w gminnej ewidencji zabytków.

- § kapliczka w zespole pobernardyńskim, ob. oo. franciszkanów w Kobylinie [w rejestrze zabytków]
- § kapliczka z figurą matki boskiej w Długolecie
- § kapliczka w Górcie
- § kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej Różańcowej w Kuklinowie
- § kapliczka przydrożna z figurą Chrystusa w Kuklinowie
- § kapliczka przydrożna z figurą Chrystusa Frasobliwego w Łagiewnikach
- § kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej w Starkówcu
- § kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej w Starymgordzie

4.3.4. Zabytki ruchome

Po przeprowadzeniu lustracji zabytków ruchomych zlokalizowanych na terenie gminy Kobylin można wytypować następujące obiekty jako najistotniejsze dla dziedzictwa kulturowego gminy Kobylin:

- § elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa w Kobylinie [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kościoła pobernardyńskiego, ob. oo. Franciszkanów pw. św. Matki Boskiej przy Żłóbku w Kobylinie [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa w Smolicach [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kościoła parafialnego p.w. Matki Boskiej Gromnicznej (Oczyszczenia NMP) w Starymgordzie [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kościoła parafialnego pw. Podwyższenia św. Krzyża w Wyganowie [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kościoła parafialnego kościół parafialny pw. Matki Boskiej Królowej Polski w Zalesiu Wielkim [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia pałacu w Smolicach [w rejestrze zabytków]
- § elementy wyposażenia kaplicy w Raszewach [w rejestrze zabytków]
- § krzyż przydrożny rzeźbiony z Chrystusem Ukrzyżowanym w Kuklinowie [w rejestrze zabytków]
- § Nepomucenowie (1) [w rejestrze zabytków]
- § krzyż przydrożny rzeźbiony z postacią Chrystusa Ukrzyżowanego w Nepomucenowie (2) [w rejestrze zabytków]
- § słup przydrożny - rzeźba św. Benona w Kuklinowie [w rejestrze zabytków]
- § krzyż drewniany z kapliczką i figurą Chrystusa w Długolece
- § figura przydrożna Matki Boskiej z Dzieciątkiem w Łagiewnikach
- § krzyż przydrożny rzeźbiony z postacią Chrystusa Ukrzyżowanego w
- § krzyż drewniany cmentarny w Rębiechowie
- § krzyż przydrożny w Smolicach
- § krzyż pamiątkowy przy pałacu w Smolicach
- § krzyż przydrożny w Starymgordzie
- § figura przydrożna ze św. Antonim w Targoszycach
- § figura przydrożna w Zalesiu Małym
- § krzyż drewniany w Zdzietawach

Ponadto do zabytków ruchomych istotnych z kulturowego punktu widzenia należy zaliczyć nagrobki i tablice epitafijne ujęte w gminnej ewidencji zabytków

4.3.5. Zabytki archeologiczne

Zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem (art. 3 pkt 4 *ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*).

Zabytki archeologiczne są częścią dziedzictwa kulturowego. Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne – warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące i skarby.

Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Po przeprowadzeniu kwerendy zewidencjonowanych zabytków archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy Kobylin można wytypować następujące obiekty:

- a) ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk o własnej formie krajobrazowej (4 obiekty w tym:

- § grodzisko wczesnośredniowieczne Zalesiu Wielkim
- § grodzisko średniowieczne w Starkówcu
- § grodzisko średniowieczne w Starymgradzie
- § zamek-dwór w Kobylinie

- b) skupiska stanowisk:

- § w najbliższej strefie cmentarzysk (20 nekropoli)
- § skupiska osadnicze (osady, punkty, ślady) występujące na oddzielnych jednostkach fizjograficznych (473 stanowiska)

Podstawową i wiodącą metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo – konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu, poprzez obserwację archeologiczną terenu oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Kobylin

GMINA KOBYLIN							
Kategorie faktów osadniczych w obrębie stanowisk							
Grodziska	Zamek /dwór	Cmentarzyska kurhanowe	Cmentarzyska płaskie	Osady	Punkty osadnicze	Ślady osadnicze	Ogólna ilość stanowisk archeolog.
3	1	1	19	210	131	132	497

Teren Gminy Kobylin pokrywają w większości gleby bielcowe. Na obszarze znajdują się liczne ciek wodne, płynące ze wschodu na zachód o dość dobrze wykształconych terasach nadzalewowych cieków, gdzie koncentruje się osadnictwo od mezolitu, poprzez neolit i epokę brązu aż do średniowiecza włącznie.

Na terenie gminy zarejestrowano kilka skupisk stanowisk archeologicznych ukazujących intensywny rozwój osadnictwa rejonu Kobylina w okresie wczesnego i późnego średniowiecza, co związane jest z przebudową stosunków osadniczych i lokacją wsi na prawie niemieckim od XIII wieku.

4.4. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

4.4.1. Rejestr zabytków

REJESTR ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH						
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu	Własność
1.	Kobylin	Zespół budowlany i złożenie urbanistyczne miasta	-	1160/A	16.01.1990	-
2.	Kobylin	Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa	ul. Kościelna 10	261/A	07.03.1933	Parafia rzymsko-katolicka
3.	Kobylin	Kościół pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów pw. Matki Boskiej przy Żłóbku	pl. Andrzeja Głabera 20	262/A	07.03.1933	Zakon oo. Franciszkanów
4.	Kobylin	Klasztor pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów wraz kapliczką i dzwonnica	pl. Andrzeja Głabera 20	67/A	11.02.1965	Zakon oo. Franciszkanów
5.	Kobylin	Wieża kościoła ewangelickiego, ob. wieża zegarowa	ul. 3 Maja 9	483/A	04.02.1969	Miasto i Gmina Kobylin
6.	Kobylin	Zajazd z salą taneczną, ob. budynek mieszkalny	Rynek 20	1222/A	07.08.1991	Prywatna
7.	Łagiewniki	Pałac	-	1064/A	31.03.1970	Prywatna
8.	Łagiewniki	Park pałacowy, folwark i spichlerz	-	1036/A	21.05.1992	Prywatna
9.	Smolice	Układ ruralistyczny miejscowości	-	1307/A	22.05.1992	-
10.	Smolice	Zespół kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa, cmentarz przykościelny, 2 pawilony, mur z bramami, plebania z ogrodem)	-	1522/A	26.01.1995	Parafia rzymsko-katolicka
11.	Smolice	Park pałacowy	-	80/A	01.02.1957	Prywatna
12.	Smolice	Pałac wraz z parkiem	-	1387/A	23.02.1973	Prywatna
13.	Smolice	Budynek dawnej stajni, ob. magazyn	-	1536/A	21.03.1995	Prywatna
14.	Starkówiec	Dwór wraz z oficyną	-	298/A	17.10.1968	Prywatna
15.	Starkówiec	Dawna kuźnia	-	509/A	19.03.1969	Prywatna

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

16.	Starygród	Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Gromnicznej	-	655/A	06.06.1960	Parafia rzymsko-katolicka
17.	Starygród	Cmentarz kościelny z grobowcem rodziny Chełkowskich i grobowcem Jana Nepomucena Węgorzewskiego	-	1645/A	18.11.1997	Parafia rzymsko-katolicka
18.	Starygród	Dwór	-	1066/A	31.03.1970	Prywatna
19.	Starygród	Park dworski	-	1564/A	31.08.1995	Prywatna
20.	Stary Kobylin	Wiatrak koźlak	-	1124/A	28.03.1988	Prywatna
21.	Targoszyce	Dwór wraz ze stajnią-wozownią	-	1071/A	01.04.1970	Prywatna
22.	Wyganów	Kościół parafialny pw. Świętego Krzyża	-	1073/A	01.04.1970	Parafia rzymsko-katolicka
23.	Wyganów	Dwór	-	232/A	09.09.1968	Prywatna
24.	Wyganów	Oficina	-	508/A	19.03.1969	Prywatna

REJESTR ZABYTEKÓW RUCHOMYCH					
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr	Data wpisu	Właściciel
1.	Kobylin	Tryptyk św. Stanisława w kościele parafialnym pw. św. Stanisława w Kobylinie	155/B	07.01.1952	Parafia rzymsko-katolicka
2.	Kuklinów	Słup z figurą św. Benona	348/B	13.06.1955 15.06.1974	Miasto i Gmina Kobylin
3.	Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (11 pozycji)	72/B	29.03.1971	Parafia rzymsko-katolicka
4.	Raszewy	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kaplicy (6 pozycji)	144/B	26.11.1971	Agencja Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa
5.	Kuklinów	Krzyż przydrożny	349/B	15.06.1974	Miasto i Gmina Kobylin
6.	Zalesie Wielkie	Zespół obiektów ruchomych wchodzących w skład wyposażenia kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Polski (3 pozycje)	352/B	15.06.1974	Parafia rzymsko-katolicka
7.	Starygród	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Gromnicznej (24 pozycje)	164/B	13.10.1986	Parafia rzymsko-katolicka
8.	Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie pałacu w Smolicach (14 pozycji)	167/B	30.03.1987	Prywatna
9.	Nepomucenów	Krzyż przydrożny I	200/B	16.11.1989	Prywatna
10.	Nepomucenów	Krzyż przydrożny II	201/B	16.11.1989	Prywatna

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

11.	Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (27 pozycji)	228/B	25.10.1995	Parafia rzymsko-katolicka
12.	Wyganów	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Podwyższenia Krzyża (8 pozycji)	29/Wlkp/B	20.06.2001	Parafia rzymsko-katolicka
13.	Kobylin	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa (54 pozycje)	41/Wlkp/B	20.01.2003	Zakon oo. Franciszkanów
14.	Kobylin	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła pobernardyńskiego, ob. oo. Franciszkanów pw. Matki Boskiej przy Żłóbku (17 pozycji)	44/Wlkp/B	21.01.2003	Zakon oo. Franciszkanów

REJESTR ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH								
Lp.	Miejscowość	Obszar AZP	Numer stanowiska na obszarze	Funkcja	Kultura	Chronologia	Numer w rejestrze	Data wpisu
1.	Starygród, stan. 1	66-31	107	grodzisko	późne średniowiecze	faza E/F	438/A	11.12.1968
Obiekt zlokalizowany na nieruchomości stanowiącej własność								
2.	Zalesie Wielkie, stan. 1	66-30	14	grodzisko	wczesne średniowiecze	faza D	342/Wlkp/C	30.11.1992
Obiekt zlokalizowany na nieruchomości stanowiącej własność								

OBIEKTY STANOWIĄCE WŁASNOŚĆ GMINY KOBYLIN

Obiekt	Sposób użytkowania	Stan zachowania	Planowane działania przy obiekcie w latach 2011-2014
Wieża kościoła ewangelickiego, ob. wieża zegarowa w Kobylinie	Wieża zegarowa	Obiekt w dobrym stanie zachowania, użytkowany jako obiekt użyteczności publicznej. Stan techniczny konstrukcji wieży na bieżąco monitorowany przez jednostki bezpośrednio podlegające Burmistrzowi Kobyliny.	Na lata 2012-2013 zaplanowano przy obiekcie prace remontowo-konserwatorskie obejmujące wykonanie impregnacji konstrukcji wieży i oszalowania ścian.

4.4.2. Pomniki historii

Na terenie miasta i gminy Kobylin nie występują pomniki historii.

4.4.3. Parki kulturowe

Na terenie miasta i gminy Kobylin nie utworzono żadnego parku kulturowego.

4.4.4. Gminna ewidencja zabytków

ZABYTKI ARCHITEKTURY, BUDOWNICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO				
LP.	MIEJSCOWOŚĆ	ADRES	OBIEKT	CZAS POWSTANIA
1.	Biała Róża	1	leśniczówka, ob. budynek mieszkalny	1888 r.
2.	Biała Róża	1	budynek gospodarczy (stodoła)	1888 r.
3.	Długoleka		cmentarz ewangelicki	XIX/ XX w.
4.	Długoleka		kapliczka z figurą matki boskiej	po 1910 r.
5.	Długoleka		krzyż drewniany z kapliczką i figurą Chrystusa	1945 r.
6.	Długoleka		budynek świetlicy	I. 20-te XX w.
7.	Długoleka	6	budynek mieszkalny	po 1910 r.
8.	Długoleka	6	stodoła	II poł. XIX w.
9.	Długoleka	8	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
10.	Długoleka	10	budynek mieszkalny	po 1910 r.
11.	Długoleka	11	budynek mieszkalny	po 1910 r.
12.	Długoleka	13a	budynek OSP	po 1910 r.
13.	Długoleka	27	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
14.	Długoleka	27	stodoła	k. XIX w.
15.	Długoleka	33	budynek mieszkalny	po 1910 r.
16.	Długoleka	34	budynek mieszkalny z częścią gospodarczą	po 1910 r.
17.	Długoleka	44	budynek mieszkalny	po 1910 r.
18.	Długoleka	45	budynek mieszkalny	I. 20-te XX w.
19.	Fijałów	22	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
20.	Fijałów	26	budynek mieszkalny	k. XIX w.
21.	Fijałów	29	budynek mieszkalny	k. XIX w.
22.	Górka		kapliczka	po 1900 r.
23.	Górka		park	4 ćw. XIX w.
24.	Górka		ogrodzenie zespołu	ok. 1890 r.
25.	Górka		obora, ob. chlewnia	k. XIX w.
26.	Górka		spichlerz, ob. chlewnia	1889 r.
27.	Górka	2	budynek mieszkalny	I ćw. XX w.
28.	Górka	3	budynek mieszkalny	1931 r.
29.	Górka	17	budynek mieszkalny	1897 r.
30.	Górka	18	budynek mieszkalny	ok. 1890 r.
31.	Górka	19	budynek mieszkalny	ok. 1890 r.
32.	Górka	20	budynek mieszkalny pracowników folwarku	ok. 1890 r.
33.	Górka	20	obora, ob. budynek gospodarczy	ok. 1900 r.
34.	Górka	21	budynek mieszkalny pracowników folwarku	ok. 1890 r.
35.	Górka	22	rządcówka, ob. budynek mieszkalny	k. XIX w./ 1938 r.
36.	Górka	22	budynek pralni dworskiej, ob. budynek gospodarczy	ok. 1890 r.
37.	Kobylin	3 Maja 1	budynek mieszkalny	po 1900 r.
38.	Kobylin	3 Maja 4	budynek mieszkalny	II poł. XIX w.
39.	Kobylin	3 Maja 6	budynek mieszkalny	po 1910 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

40.	Kobylin	3 Maja 8	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
41.	Kobylin	3 Maja 9	pastorówka, ob. budynek przedszkola	poł. XIX w., przebudowany
42.	Kobylin	3 Maja 9	wieża d. kościoła ewangelickiego, ob. wieża zegarowa	1764 r.
43.	Kobylin	3 Maja 9	pozostałości ogrodzenia d. kościoła ewangelickiego	XIX w.
44.	Kobylin	3 Maja 10	budynek mieszkalny	po 1900 r.
45.	Kobylin	3 Maja 11	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
46.	Kobylin	3 Maja 13	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
47.	Kobylin	3 Maja 14	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
48.	Kobylin	3 Maja 15	budynek mieszkalny	k. XIX w., przebudowany,
49.	Kobylin	3 Maja 16	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
50.	Kobylin	3 Maja 18	budynek mieszkalny	po 1900 r.
51.	Kobylin	3 Maja 19	budynek mieszkalny	k. XIX w.
52.	Kobylin	3 Maja 21	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
53.	Kobylin	3 Maja 22	budynek mieszkalny	po 1900 r.
54.	Kobylin	3 Maja 23	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
55.	Kobylin	3 Maja 24	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
56.	Kobylin	3 Maja 25	hotel, ob. budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
57.	Kobylin	3 Maja 26	budynek mieszkalny	po 1900 r.
58.	Kobylin	3 Maja 28	budynek mieszkalny	po 1910 r.
59.	Kobylin	3 Maja 30	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
60.	Kobylin	3 Maja 32	budynek mieszkalny	k. XIX w.
61.	Kobylin	3 Maja 34	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
62.	Kobylin	Baszkowska 3	budynek mieszkalny	po 1910 r.
63.	Kobylin	Baszkowska 3	budynek gospodarczy	po 1910 r.
64.	Kobylin	Baszkowska 5	budynek mieszkalny	po 1910 r.
65.	Kobylin	Baszkowska 7	budynek gospodarczy	1909 r.
66.	Kobylin	Baszkowska 11	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
67.	Kobylin	Baszkowska 12	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
68.	Kobylin	Baszkowska 14	budynek mieszkalny	po 1910 r.
69.	Kobylin	Baszkowska 16	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w., przebudowany,
70.	Kobylin	Baszkowska 18	budynek mieszkalny	k. XIX w.
71.	Kobylin	Berdychowska	budynek gospodarczy (stodoła)	po 1900 r.
72.	Kobylin	Boruty 14	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
73.	Kobylin	Boruty 22	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
74.	Kobylin	Boruty 24	budynek mieszkalny	I. 20-te XX w.
75.	Kobylin	Boruty 26	budynek mieszkalny	po 1910 r.
76.	Kobylin	Dworcowa 1	budynek stacji kolejowej	1888 r.
77.	Kobylin	Dworcowa 1	budynek gospodarczy dworca kolejowego	4 ćw. XIX w.
78.	Kobylin	Dworcowa 1	wieża ciśnień	4 ćw. XIX w.
79.	Kobylin	Dworcowa 1	warsztaty	4 ćw. XIX w.
80.	Kobylin	Dworcowa 2	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
81.	Kobylin	Dworcowa 3	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
82.	Kobylin	Dworcowa 5	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
83.	Kobylin	Dworcowa 6	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
84.	Kobylin	Dworcowa 7	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
85.	Kobylin	Dworcowa 8	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
86.	Kobylin	Glabera 3	elektrownia miejska, ob. budynek szkolny z salą gimnastyczną	po 1900 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

87.	Kobylin	Glabera 3	budynek szkoły - gimnazjum	po 1900 r.
88.	Kobylin	Glabera 3	budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.
89.	Kobylin	Glabera 20	kościół pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów pw. św. Matki Boskiej przy Żłóbku	po 1456 r., do k. XV w.; k. XVI.; XVIII w.
90.	Kobylin	Glabera 20	klasztor pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów	II poł. XVII w., po 1720 r. rozbudowa,
91.	Kobylin	Glabera 20	kapliczka	XVIII w.
92.	Kobylin	Glabera 20	dzwonnica	1 poł. XVIII w.
93.	Kobylin	Glabera 20	cmentarz przyklasztorny	XVIII/ XX w.
94.	Kobylin	Glabera 20	ogrodzenie cmentarza przyklasztornego	XVIII / XX w.
95.	Kobylin	Glabera 20	budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.
96.	Kobylin	Grobla 4	organistówka ob. budynek mieszkalny	k. XIX w.
97.	Kobylin	Grobla 4	kostnica, ob. budynek gospodarczy	2 poł. XIX w.
98.	Kobylin	Grunwaldzka	cmentarz żydowski, ob. lapidarium	2 poł. XIX w./ 1998 r.
99.	Kobylin	Kolejowa 4	budynek mieszkalny	po 1900 r.
100.	Kobylin	Kolejowa 6	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
101.	Kobylin	Kolejowa 10	budynek mieszkalny	po 1910 r., przebudowany
102.	Kobylin	Kolejowa 11	budynek mieszkalny	po 1910 r.
103.	Kobylin	Kolejowa 15	młyn parowy nr 1, ob. nieużytkowany	k. XIX w.
104.	Kobylin	Kolejowa 15	budynek gospodarczy	po 1910 r.
105.	Kobylin	Kolejowa 17	budynek mieszkalny	1904 r.
106.	Kobylin	Kolejowa 17	stajnie, ob. budynek gospodarczy	po 1904 r.
107.	Kobylin	Kolejowa 18	budynek mieszkalny przy młynie	1 ćw. XX w.
108.	Kobylin	Kolejowa 18	młyn	1 ćw. XX w.
109.	Kobylin	Kolejowa 19	budynek mieszkalno-biurowy	ok. 1930 r.
110.	Kobylin	Kolejowa 19	budynek mieszkalny	1912 r.
111.	Kobylin	Kolejowa 19	młyn parowy	ok. 1912 r.
112.	Kobylin	Kolejowa 19	budynek dla maszyny spalinowej, ob. pakownia	1934 r.
113.	Kobylin	Kolejowa 19	budynek przemysłowy (piec i zbiornik na gaz), ob. budynek gospodarczy	I. 30-te XX w.
114.	Kobylin	Kolejowa 19	budynek warsztatu	I. 30-te XX w.
115.	Kobylin	Kolejowa 19	stolarnia, ob. budynek gospodarczy	I. 30-te XX w.
116.	Kobylin	Kościelna	spichlerz	3/4 ćw. XIX w.
117.	Kobylin	Kościelna (Bruczek) 14	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
118.	Kobylin	Kościelna 2	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
119.	Kobylin	Kościelna 3	budynek mieszkalny	po 1910 r.
120.	Kobylin	Kościelna 4	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
121.	Kobylin	Kościelna 6	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
122.	Kobylin	Kościelna 7	budynek mieszkalny	po 1900 r., przebudowany,
123.	Kobylin	Kościelna 9	plebania parafii rzymskokatolickiej pw. św. Stanisława Biskupa	1883 r.
124.	Kobylin	Kościelna 10	kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa	1518 r., 1701 ; 1752-1782 r.
125.	Kobylin	Kościelna 10	cmentarz przykościelny	pocz. XIX w.
126.	Kobylin	Kościelna 10	epitafium x. M. Tyzlerskiego - proboszcza kobylińskiego na ścianie prezbiterium	1813 r.
127.	Kobylin	Kościelna 10	tablica epitafijna x. Walentego	1848 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			Lemańskiego, proboszcza kobylińskiego na szkarpie kościoła	
128.	Kobylin	Kościelna 10	tablica epitafijna ks. Antoniego Szyperskiego na ścianie kaplicy matki boskiej różańcowej	1876 r.
129.	Kobylin	Kościelna 17	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
130.	Kobylin	Krobska	budynek gospodarczy (stodoła)	ok. 1900 r.
131.	Kobylin	Krobska 3	budynek szkoły żydowskiej, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
132.	Kobylin	Krobska 4	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
133.	Kobylin	Krobska 5	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
134.	Kobylin	Krobska 7	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
135.	Kobylin	Krobska 9	budynek mieszkalny	po 1900 r.
136.	Kobylin	Krobska 10	budynek mieszkalny	po 1900 r.
137.	Kobylin	Krobska 11-13	budynek mieszkalny	po 1900 r.
138.	Kobylin	Krobska 14	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
139.	Kobylin	Krobska 15	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
140.	Kobylin	Krobska 16	budynek socjalny zwany "Madera", ob. budynek mieszkalny	l. 30-te. XX w.
141.	Kobylin	Krobska 17	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
142.	Kobylin	Krobska 21	budynek mieszkalny	po 1900 r.
143.	Kobylin	Krotoszyńska 1	budynek mieszkalny	po 1900 r.
144.	Kobylin	Krotoszyńska 3	budynek mieszkalny	po 1910 r.
145.	Kobylin	Krotoszyńska 5	budynek mieszkalny	po 1910 r.
146.	Kobylin	Krotoszyńska 6	budynek szkoły	1912 r.
147.	Kobylin	Krotoszyńska 11	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
148.	Kobylin	Krotoszyńska 13	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
149.	Kobylin	Krotoszyńska 15	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
150.	Kobylin	Krotoszyńska 17	budynek poczty	4 ćw. XIX w.
151.	Kobylin	Krotoszyńska 19	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
152.	Kobylin	Krotoszyńska 27	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
153.	Kobylin	Krotoszyńska 29	budynek mieszkalny	po 1900 r.
154.	Kobylin	Krotoszyńska 37	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
155.	Kobylin	Krotoszyńska 38	budynek mieszkalny	k. XIX w.
156.	Kobylin	Krotoszyńska 39	budynek mieszkalny	k. XIX w.
157.	Kobylin	Krotoszyńska 41	budynek mieszkalny	po 1900 r., nadbudowany
158.	Kobylin	Krotoszyńska 43	budynek mieszkalny	k. XIX w.
159.	Kobylin	Krotoszyńska 45	budynek mieszkalny	po 1900 r.
160.	Kobylin	Krotoszyńska 49	budynek szkoły	1 ćw. XX w.
161.	Kobylin	Krótką 1	budynek mieszkalny	po 1910 r.
162.	Kobylin	Krótką 3	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
163.	Kobylin	Langiewiczza 4	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
164.	Kobylin	Łąkowa 1	budynek mieszkalny	po 1910 r.
165.	Kobylin	Mickiewiczza 1	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
166.	Kobylin	Mickiewiczza 1	oficyna, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
167.	Kobylin	Mickiewiczza 2	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w., przebudowany
168.	Kobylin	Mickiewiczza 4	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
169.	Kobylin	Mickiewiczza 5	budynek mieszkalny	po 1900 r., przebudowany
170.	Kobylin	Mickiewiczza 6	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
171.	Kobylin	Mickiewiczza 7	budynek mieszkalny	po 1910 r.
172.	Kobylin	Mickiewiczza 8	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
173.	Kobylin	Mickiewiczza 9	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
174.	Kobylin	Mickiewiczza 12	budynek mieszkalny	po 1900 r.
175.	Kobylin	Nowy Rynek 3	budynek mieszkalny	po 1900 r., przebudowany
176.	Kobylin	Nowy Rynek 4	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
177.	Kobylin	Powstańców	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

		Wielkopolskich 4		
178.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 6	budynek mieszkalny	4 ćw. XX w.
179.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 7	budynek mieszkalny	k. XIX w.
180.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 8	budynek mieszkalny	po 1900 r.
181.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 9	budynek mieszkalny	po 1900 r.
182.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 10	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
183.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 11	budynek mieszkalny	po 1900 r.
184.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 12	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
185.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 13	budynek mieszkalny	k. XIX w.
186.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 14	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
187.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 15	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
188.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 17	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
189.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 18	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
190.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 19	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
191.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 20	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
192.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 21	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
193.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 22	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
194.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 24	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
195.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 25	budynek mieszkalny	k. XIX w.
196.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 26	budynek mieszkalny	po 1900 r.
197.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 28	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
198.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 29	budynek mieszkalny	k. XIX w.
199.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 30	budynek mieszkalny	po 1900 r.
200.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 31	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
201.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 32	budynek mieszkalny	po 1900 r.
202.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 34	budynek mieszkalny	po 1900 r.
203.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 35	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
204.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 36	budynek mieszkalny	po 1910 r.
205.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 37	budynek mieszkalny	po 1900 r.
206.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 38	budynek mieszkalny	po 1900 r.
207.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 40	budynek mieszkalny	po 1900 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

208.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 42	budynek mieszkalny	po 1910 r.
209.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 44	budynek mieszkalny	I. 20-te XX w.
210.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 46	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
211.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 48	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
212.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 50	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
213.	Kobylin	Powstańców Wielkopolskich 54	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
214.	Kobylin	Rawicka	cmentarz ewangelicki, ob. park	ok. 1778 r.
215.	Kobylin	Rawicka 1	budynek mieszkalny i gospodarczy	1 ćw. XX w.
216.	Kobylin	Rawicka 3	budynek mieszkalny	po 1910 r.
217.	Kobylin	Rawicka 5	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
218.	Kobylin	Rawicka 6	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
219.	Kobylin	Rawicka 7	budynek mieszkalny	poł. XIX w., przebudowany
220.	Kobylin	Rawicka 7	kuźnia ob. budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
221.	Kobylin	Rawicka 8	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
222.	Kobylin	Rawicka 10	budynek mieszkalny	1 poł. XIX w.
223.	Kobylin	Rawicka 12	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
224.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 1	ratusz, ob. siedziba Urzędu Miasta i Gminy	1849 r.
225.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 2	budynek mieszkalny	po 1900 r.
226.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 3	budynek gospodarczy	po 1910 r.
227.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 3/1	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
228.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 3/2	budynek mieszkalny	po 1910 r.
229.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 4	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
230.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 5	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
231.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 6	budynek mieszkalny	po 1900 r.
232.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 8	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
233.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 9	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
234.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 9 (ul. Kościelna)	budynek gospodarczy	po 1910 r.
235.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 10	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
236.	Kobylin	Rynek im.	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

		Marszałka J. Piłsudskiego 11		
237.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 11	oficyna z budynkiem gospodarczym ob.. budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
238.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 12	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
239.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 12 (ul. Zamkowa)	stodoła ob. budynek gospodarczy	po 1900 r.
240.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 13	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
241.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 14	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
242.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 15	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
243.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 16	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w./ k. XIX w.
244.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 17	budynek mieszkalny	poł. XIX w.
245.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 18	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
246.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 19	budynek mieszkalny	poł. XIX w.
247.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 20	zajazd z salą teatralną ob. budynek mieszkalny	poł. XIX w.
248.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 21	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
249.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 22	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
250.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 23	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
251.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 24	budynek mieszkalny	poł. XIX w.
252.	Kobylin	Rynek im. Marszałka J. Piłsudskiego 25	hotel ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
253.	Kobylin	Strzelecka	aleja lipowa	1 ćw. XX w.
254.	Kobylin	Strzelecka	budynek gospodarczy (stodoła)	po 1910 r.
255.	Kobylin	Strzelecka	cmentarz parafialny	2 poł. XIX w.
256.	Kobylin	Strzelecka	grobowiec Dandelskich - ks. Ignacy Dandelski (zm. 28.07.1906 r.) proboszcz kobyliński i dziekan krotoszyński	1906 r.
257.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Grobelna Franciszka (zm. 28.08.1919 r.) i Grobelny Leon	po 1919 r.
258.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Palryas Stanisław (zm.	po 1915 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			26.11.1915 r.)	
259.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Stangierski Konstanty (zm. 30.12.1899 r.) i Jadwiga, Teresa	po 1899 r.
260.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Voelkel Gustaw (zm. 7.1.1891 r.) i Maria Voelkel (25.06.1929 r.)	1 ćw. XX w.
261.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Warchalewska Maria (zm. 1936 r.) i Władysław (zm. 1942 r.)	I. 30-te XX w.
262.	Kobylin	Strzelecka	nagrobek - Warchalewski Maksymilian (zm. 7.8.1913 r.)	po 1913 r.
263.	Kobylin	Strzelecka 35-37	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
264.	Kobylin	Strzelecka 38	budynek mleczarni	1936 r.
265.	Kobylin	Strzelecka 38	budynek starej mleczarni, ob. budynek mieszkalny	1934 r.
266.	Kobylin	Strzelecka 38	ogrodzenie i brama wjazdowa do mleczarni	I. 20-te XX w.
267.	Kobylin	Strzelecka 39	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
268.	Kobylin	Strzelecka 41	budynek mieszkalny	po 1910 r.
269.	Kobylin	Strzelecka 42	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
270.	Kobylin	Wałowa 2	budynek mieszkalny	po 1900 r.
271.	Kobylin	Wałowa 3	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
272.	Kobylin	Wałowa 4	budynek mieszkalny	pocz. XX w.
273.	Kobylin	Wałowa 5	budynek mieszkalny	po 1900 r.
274.	Kobylin	Wałowa 8	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
275.	Kobylin	Wolności 2	budynek mieszkalny	po 1900 r.
276.	Kobylin	Wolności 3	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
277.	Kobylin	Wolności 4	budynek mieszkalny	1907 r.
278.	Kobylin	Wolności 5	budynek mieszkalny	poł. XIX w.
279.	Kobylin	Wolności 6	budynek mieszkalny	1 poł. XIX w.
280.	Kobylin	Wolności 7	budynek mieszkalny	po 1900 r.
281.	Kobylin	Wolności 8	budynek mieszkalny	po 1900 r.
282.	Kobylin	Wolności 9	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
283.	Kobylin	Wolności 10	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
284.	Kobylin	Wolności 11	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
285.	Kobylin	Wolności 12	budynek mieszkalny	k. XIX w.
286.	Kobylin	Wolności 13	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
287.	Kobylin	Wolności 14	budynek mieszkalny	k. XIX w.
288.	Kobylin	Wolności 15	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
289.	Kobylin	Wolności 16	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
290.	Kobylin	Wolności 17	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
291.	Kobylin	Wolności 18	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
292.	Kobylin	Wolności 18 (ul. Kościelna)	budynek gospodarczy (kuźnia)	k. XIX w.
293.	Kobylin	Wolności 19	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
294.	Kobylin	Wolności 21	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
295.	Kobylin	Wolności 22	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
296.	Kobylin	Wolności 24	budynek mieszkalny	k. XIX w.
297.	Kobylin	Wolności 24	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
298.	Kobylin	Wolności 26	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
299.	Kobylin	Wolności 27	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
300.	Kobylin	Wolności 28	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
301.	Kobylin	Wolności 29	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
302.	Kobylin	Wolności 30	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
303.	Kobylin	Wolności 31	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
304.	Kobylin	Wolności 32	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
305.	Kobylin	Wolności 33	budynek mieszkalny	po 1900 r.
306.	Kobylin	Wolności 34	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
307.	Kobylin	Wolności 35	hotel, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

308.	Kobylin	Wolności 36	hotel, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
309.	Kobylin	Zamkowa 1	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
310.	Kobylin	Zamkowa 5	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
311.	Kuklinów		kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej Różańcowej	k. XIX w./ po 1945 r.
312.	Kuklinów		kapliczka przydrożna z figurą Chrystusa	k. XIX w./ po 1945 r.
313.	Kuklinów		krzyż przydrożny rzeźbiony z Chrystusem Ukrzyżowanym	ok. 1800 r.
314.	Kuklinów		słup przydrożny - rzeźba św. Benona	ok. 1868 r.
315.	Kuklinów		park dworski	II poł. XIX w.
316.	Kuklinów		brama wjazdowa do zespołu parkowo-dworskiego	4 ćw. XIX w.
317.	Kuklinów		fragmenty ogrodzenia zespołu folwarcznego	ok. 1900 r.
318.	Kuklinów		dom rządcy, ob. budynek biurowy	4 ćw. XIX w.
319.	Kuklinów		dom pracowników folwarku (gorzelni)	3/4 ćw. XIX w.
320.	Kuklinów		chlewnia, ob. stajnia	k. XIX w.
321.	Kuklinów		chlewnia	4 ćw. XIX w.
322.	Kuklinów		gorzelnia	ok. 1900 r.
323.	Kuklinów		obora	k. XIX w.
324.	Kuklinów		obora, ob. bukaciarnia	po 1900 r.
325.	Kuklinów		spichlerz	ok. 1900 r.
326.	Kuklinów		stajnia, ob. cielętnik	k. XIX w.
327.	Kuklinów		stodoła	po 1900 r.
328.	Kuklinów		stodoła	k. XIX w.
329.	Kuklinów		stodoła i magazyn	4 ćw. XIX w.
330.	Kuklinów		budynek gospodarczy (magazyn)	po 1900 r.
331.	Kuklinów	6	budynek mieszkalny	po 1910 r.
332.	Kuklinów	8	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
333.	Kuklinów	15	budynek mieszkalny	po 1910 r.
334.	Kuklinów	33	budynek mieszkalny	po 1910 r.
335.	Kuklinów	40	budynek Szkoły Podstawowej	po 1910 r.
336.	Kuklinów	45	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
337.	Kuklinów	45	budynek gospodarczy	ok. 1910 r.
338.	Kuklinów	56	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
339.	Lipówiec		stodoła	po 1900 r.
340.	Lipówiec		obora	po 1900 r.
341.	Lipówiec	2	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
342.	Lipówiec	2	budynek gospodarczy	ok. 1900 r.
343.	Lipówiec	3	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
344.	Lipówiec	5	dwór, ob. nieużytkowany	poł. XIX w.
345.	Lipówiec	5	park dworski	poł. XIX w.
346.	Łagiewniki		kapliczka przydrożna z figurą Chrystusa Frasnoliwego	k. XIX w.
347.	Łagiewniki		figura przydrożna Matki Boskiej z Dzieciątkiem	pocz. XX w.
348.	Łagiewniki		pałac, ob. mieszkania i biura	2 ćw. XIX w., pałac I. 20-te XX w.
349.	Łagiewniki		galeria przy pałacu	I. 20-te XX w.
350.	Łagiewniki		budynek gospodarczy za galerią	I. 20-te XX w.
351.	Łagiewniki		park dworski	I poł. XIX w.
352.	Łagiewniki		brama wjazdowa z mostem	1 ćw. XX w.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			przejazdowym	
353.	Łagiewniki		aleja dojazdowa do pałacu	II poł. XIX w.
354.	Łagiewniki		ogrodzenie zespołu folwarcznego	po 1900 r.
355.	Łagiewniki		obora	1908 r.
356.	Łagiewniki		obora	I. 30-te XX w. przebudowana,
357.	Łagiewniki		spichlerz	1898 r.
358.	Łagiewniki		stajnia	1890 r.
359.	Łagiewniki	18	budynek mieszkalny	po 1910 r.
360.	Łagiewniki	18a	budynek szkoły	po 1910 r.
361.	Łagiewniki	27	budynek mieszkalny	po 1910 r.
362.	Łagiewniki	29	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
363.	Łagiewniki	31	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1912 r.
364.	Łagiewniki	33	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
365.	Nepomucenów		krzyż przydrożny rzeźbiony z postacią Chrystusa Ukrzyżowanego	1864 r.
366.	Nepomucenów		rzeźbiony krzyż przydrożny z postacią Chrystusa Ukrzyżowanego	1864 r.
367.	Raszewy		kapliczka	1 ćw. XX w.
368.	Raszewy		obora I	1 ćw. XX w.
369.	Raszewy		obora II	1909 r.
370.	Raszewy		obora III	1911 r.
371.	Raszewy		stajnia, ob. budynek gospodarczy	1880 r.
372.	Raszewy		stodoła I	1911 r.
373.	Raszewy		stodoła II	1880 r.
374.	Raszewy	4	budynek mieszkalny	po 1900 r.
375.	Raszewy	10	budynek mieszkalny	po 1900 r.
376.	Raszewy	21	rządówka, ob. budynek mieszkalny	1911 r.
377.	Raszewy	22	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
378.	Raszewy	23	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1911 r.
379.	Rębichów		krzyż drewniany cementarny	k. XIX w.
380.	Rębichów	7	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
381.	Rębichów	9	budynek mieszkalny z częścią gospodarczą	k. XIX w.
382.	Rębichów	16	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
383.	Rębichów	17	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
384.	Rojew	19	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
385.	Rojew	20	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
386.	Rojew	21	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
387.	Rojew	22	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
388.	Rojew	24	dom pracowników kolei, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
389.	Rojew	24	budynek gospodarczy	po 1900 r.
390.	Rojew	25	budynek stacji kolejowej	po 1900 r.
391.	Rojew	25	budynek gospodarczy przy stacji kolejowej	po 1900 r.
392.	Rzemiechów	2	budynek mieszkalny	I. 20-te XX w.
393.	Rzemiechów	8	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
394.	Rzemiechów	13	dom pracowników folwarku, ob.	po 1910 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			budynek mieszkalny	
395.	Rzemiechów	14	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
396.	Rzemiechów	15	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
397.	Rzemiechów	16	dwór, ob. budynek mieszkalny	I. 20-te XIX w./ 1936 r.
398.	Rzemiechów	16	park dworski	k. XIX w.
399.	Rzemiechów		kaplica	1928 r.
400.	Rzemiechów		dom, ob. budynek gospodarczy	ok. 1900 r.
401.	Rzemiechów		obora	4 ćw. XIX w.
402.	Rzemiechów		budynek gospodarczy przy domach pracowników folwarku	po 1900 r.
403.	Rzemiechów		obora	4 ćw. XIX w.
404.	Rzemiechów		spichlerz	k. XIX w.
405.	Rzemiechów		stajnia	ok. 1900 r.
406.	Smolice		kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Jezusa	1907 - 1909 r.
407.	Smolice		kostnica	ok. 1910 r.
408.	Smolice		budynek przykościelny	ok. 1910 r.
409.	Smolice		płyta nagrobna przy kościele - Magdalena Umińska (zm. 29.10.1787 r.), Helena z Taczanowskich	k. XVIII w.
410.	Smolice		waza ogrodowa	ok. 1900 r.
411.	Smolice		ogrodzenie zespołu kościoła parafialnego	po 1909 r.
412.	Smolice		krzyż przydrożny	1728 r./ 1852 r.
413.	Smolice		cmentarz parafialny	2 poł. XIX w.
414.	Smolice		nagrobek Franzke Katharina (zm. 6.01.1925 r.)	po 1925 r.
415.	Smolice		nagrobek - Gruszczyńska Franciszka z Liwerskich (zm. 1892 r.)	po 1892 r.
416.	Smolice		nagrobek Hettmer Heinz (zm. 28.03.1925 r.)	po 1925 r.
417.	Smolice		nagrobek Hettmer Regina (zm. 6.12.1919 r.) i Hettmer Dorothea (zm. 20.03.1920 r.)	po 1920 r.
418.	Smolice		nagrobek - Kaczmarkowa Antonina z krzyżyńskich (zm. 13.04.1930 r.)	po 1930 r.
419.	Smolice		nagrobek Klimke Ludmilla (zm. 15.12.1937 r.)	po 1937 r.
420.	Smolice		pałac, ob. biura i mieszkania	3/4 ćw. XX w., ok. 1910 r.
421.	Smolice		kratki w oknach pałacu (28 szt.)	przed 1910 r.
422.	Smolice		krata bramna głównego wjazdu na teren pałacowo-parkowy	1910 - 1915 r.
423.	Smolice		ogrodzenie zespołu pałacowo-parkowego	ok. 1910 r.
424.	Smolice		park krajobrazowy przy pałacu	XVII/ 1880 r./ 1910 r.
425.	Smolice		krzyż pamiątkowy przy pałacu	przed 1909 r.
426.	Smolice		pawilon przy pałacu (psiarnia ?)	1910 - 1915 r.
427.	Smolice		pawilon drewniany w parku	po 1910 r.
428.	Smolice		pawilon na terenie ogrodu użytkowego	1910 - 1915 r.
429.	Smolice		gorzelnia, ob. budynek gospodarczy	1892 r.
430.	Smolice		kuźnia, ob. budynek gospodarczy	1917 r.
431.	Smolice		obora	1893 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

432.	Smolice		obora	1911 r.
433.	Smolice		spichlerz, ob. magazyn	1904 r.
434.	Smolice		stajnia, ob. magazyn	1905 r.
435.	Smolice		stajnia, ob. magazyn, obora	1907 r.
436.	Smolice		stodoła, ob. magazyn	1904 r.
437.	Smolice		wiata nad gnojownikiem, ob. wiata na maszyny	1 ćw. XX w.
438.	Smolice	1	plebania parafii pw. Najświętszego Serca Jezusa	ok. 1909 r
439.	Smolice	1	organistówka przy plebani	ok. 1910 r.
440.	Smolice	1	budynek mieszkalny przy plebani	ok. 1910 r.
441.	Smolice	1	ogrodzenie zespołu plebani	ok. 1910 r.
442.	Smolice	2	dom parafialny	ok. 1910 r.
443.	Smolice	2	budynek gospodarczy i stodoła	ok. 1910 r.
444.	Smolice	4	budynek mieszkalny	po 1910 r.
445.	Smolice	5	budynek mieszkalny	po 1910 r.
446.	Smolice	11	budynek mieszkalny	po 1910 r.
447.	Smolice	12	budynek mieszkalny	po 1900 r.
448.	Smolice	27	budynek Szkoły Podstawowej	po 1900 r.
449.	Smolice	39	budynek mieszkalny	po 1900 r.
450.	Smolice	54	budynek mieszkalny	po 1910 r.
451.	Smolice	55	budynek mieszkalny	II poł. XIX w.
452.	Smolice	56	budynek mieszkalny	ok. 1910 r.
453.	Smolice	63	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
454.	Smolice	68	budynek mieszkalny	po 1900 r.
455.	Smolice	73	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
456.	Smolice	75	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
457.	Smolice	77	budynek mieszkalny	ok. 1910 r.
458.	Smolice	79	budynek mieszkalny	po 1900 r.
459.	Smolice	81	budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
460.	Smolice	83	budynek mieszkalny	po 1900 r.
461.	Smolice	85	budynek mieszkalny	po 1900 r.
462.	Smolice	89	budynek mieszkalny z budynkiem gospodarczym	po 1900 r.
463.	Smolice	97	budynek mieszkalny	po 1900 r.
464.	Smolice	105	budynek mieszkalny	po 1900 r.
465.	Smolice	105	budynek mieszkalny	k. XIX w.
466.	Smolice	120	budynek mieszkalny	po 1900 r.
467.	Smolice	126	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
468.	Smolice	127	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1909 r.
469.	Smolice	128	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1909 r.
470.	Smolice	128	piekarnik, ob. budynek gospodarczy	po 1909 r.
471.	Smolice	129	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1909 r.
472.	Smolice	130	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1913 r
473.	Smolice	130	piekarnik, ob. budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.
474.	Smolice	131	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1910 r.
475.	Smolice	132	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1904 r.
476.	Smolice	133	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1904 r.
477.	Smolice	133	piekarnik, ob. budynek gospodarczy	pocz. XX w.
478.	Smolice	134	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1907 r.
479.	Smolice	135	dom pracowników folwarku, ob.	po 1910 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			budynek mieszkalny	
480.	Smolice	136	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1910 r.
481.	Smolice	136	piec chlebowy	pocz. XX w.
482.	Smolice	137	budynek administracyjno-mieszkalny, ob. budynek mieszkalny	1902 r.
483.	Smolice	139	budynek stacji kolejowej	1898 r.
484.	Smolice	143	budynek administratora folwarku ob. budynek mieszkalny i biurowy	1904 r.
485.	Smolice	145	dom portiera, ob. przedszkole	1910 r.
486.	Smolice	147	dom myśliwski, ob. budynek mieszkalny	ok. 1910 r.
487.	Smolice Kolonia (Raj)	5	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
488.	Smolice Kolonia (Raj)	14	budynek mieszkalny	po 1900 r.
489.	Smolice Kolonia (Raj)	15	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
490.	Smolice Kolonia (Raj)	16	budynek mieszkalny	po 1900 r.
491.	Sroki		ogród przy rządcówce	pocz. XX w.
492.	Sroki		kuźnia, ob. warsztat	po 1910 r.
493.	Sroki		obora	1930 - 35 r.
494.	Sroki		stodoła, ob. magazyn maszyn	1 ćw. XX w.
495.	Sroki		stodoła	I. 30-te XX w.
496.	Sroki		warsztaty	I. 30-te XX w.
497.	Sroki	5	budynek mieszkalny	1911 r.
498.	Sroki	7	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
499.	Sroki	25	rządcówka, ob. budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
500.	Sroki	25	budynek gospodarczy/ letnia kuchnia	po 1910 r.
501.	Sroki	27	dom pracowników folwarcznych, ob. budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
502.	Sroki	27	budynek gospodarczy	I. 30-te XX w.
503.	Starkówiec		kapliczka słupowa z figurą Matki Boskiej	1947 r.
504.	Starkówiec		park dworski	pocz. XIX w.
505.	Starkówiec		fragment ogrodzenia zespołu dworskiego	poł. XIX w.
506.	Starkówiec		kuźnia, ob. nieużytkowana	poł. XIX w.
507.	Starkówiec	10	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
508.	Starkówiec	11	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
509.	Starkówiec	13	oficina dworska, ob. nieużytkowana	2 ćw. XIX w.
510.	Starkówiec	14	dwór, ob. budynek mieszkalny	1821 r., 1840-44 r.
511.	Stary Kobylin		dwór, ob. budynek mieszkalny	ok. 1870-1880 r.
512.	Stary Kobylin		park dworski	2 poł. XIX w.
513.	Stary Kobylin		chlewnia, ob. cielętnik	I. 20-te XX w.
514.	Stary Kobylin		gorzelnia, ob. budynek mieszkalno - magazynowy	4 ćw. XIX w.
515.	Stary Kobylin		kuźnia, ob. budynek gospodarczy	1907 r.
516.	Stary Kobylin		obora	po 1910 r.
517.	Stary Kobylin		spichlerz	ok. 1880 r.
518.	Stary Kobylin		stajnia	4 ćw. XIX w.
519.	Stary Kobylin		wiatrak "Mikołaj"	ok. 1877 r.
520.	Stary Kobylin	3	dom pracowników folwarku, ob.	po 1900 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			budynek mieszkalny	
521.	Stary Kobylin	4	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	1902 r.
522.	Stary Kobylin	5	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
523.	Stary Kobylin	6	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
524.	Stary Kobylin	7	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	I. 30-te XX w.
525.	Stary Kobylin	13	budynek mieszkalny	1 ćw. XX w.
526.	Stary Kobylin	13	budynek gospodarczy	1 ćw. XX w.
527.	Stary Kobylin	14	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
528.	Sarygród		kościół parafialny p.w. Matki Boskiej Gromnicznej (oczyszczenia NMP)	poł. XVII w./ 1852 r. (wieża)
529.	Sarygród		ogrodzenie kościoła parafialnego i cmentarza przykościelnego	po 1900 r.
530.	Sarygród		cmentarz przykościelny	poł. XIX w.
531.	Sarygród		plebania	4 ćw. XIX w.
532.	Sarygród		budynek gospodarczy przy plebanii	4 ćw. XIX w.
533.	Sarygród		kapliczka przydrożna z figurą Matki Boskiej	ok. 1945 r.
534.	Sarygród		krzyż przydrożny	po 1900 r./ 1945 r.
535.	Sarygród		cmentarz parafialny	ok. 1907 r.
536.	Sarygród		nagrobek - Barciszewski Antoni	1 ćw. XX w.
537.	Sarygród		kaplica św. Józefa - grobowiec rodziny Chełkowskich	4 ćw. XIX w.
538.	Sarygród		nagrobek - Dąbrowska Marcyanna (zm.11.)	k. XIX w.
539.	Sarygród		nagrobek - Dąbrowski Tomasz (zm. 2.09.1882 r.)	1882 r.
540.	Sarygród		nagrobek - Goszczyńska Katarzyna z Frąckowiaków (1845-1877 r.)	1877 r.
541.	Sarygród		nagrobek - Goszczyński Ignacy, weteran powstania 1863 r. (1837 - 1924 r.)	po 1924 r.
542.	Sarygród		nagrobek - Jakub Hann, kapitan Wojsk Polskich z 1830 r. (zm. 15.05.1850 r.)	po 1850 r.
543.	Sarygród		nagrobek - Lorkiewicz Franciszek (zm.2.07.1927 r.), kierownik szkoły i ppor. Stanisław Lorkiewicz (poległy na polach Francji w 1917 r.)	po 1927 r.
544.	Sarygród		nagrobek - napis nieczytelny	2 poł. XIX w.
545.	Sarygród		nagrobek - Owsieński Leon (zm. 9.05.1906 r.)	po 1906 r.
546.	Sarygród		nagrobek - Ptak Wojciech (zm. 16.11.1893 r.)	po 1893 r.
547.	Sarygród		nagrobek - Seydewitz Fedor, oficer papieski, kapitan powstania styczniowego 1863 r.	1 ćw. XX w.
548.	Sarygród		grobowiec - węgorzewski Jan Nepomucen, szambelan JKM (zm. 28.09.1826 r.)	2 ćw. XIX w.
549.	Sarygród		nagrobek - Winowicz Sebastian, proboszcz miejscowy (zm. 15.04.1884 r.)	po 1884 r.
550.	Sarygród		dwór, ob. budynek mieszkalny	1840 r., k. XIX w.
551.	Sarygród		budynek gospodarczy przy dworze	k. XIX w.
552.	Sarygród		park dworski	1 poł. XIX w.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

553.	Sarygród		kuźnia	4 ćw. XIX w. (1880 - 1890 r.)
554.	Sarygród		obora	po 1900 r.
555.	Sarygród		obora	po 1900 r.
556.	Sarygród		obora	k. XIX w.
557.	Sarygród		obora, ob. magazyn	po 1900 r.
558.	Sarygród		spichlerz	4 ćw. XIX w.
559.	Sarygród		stajnia, ob. magazyn	po 1900 r.
560.	Sarygród		stelmacharnia, ob. budynek gospodarczy	po 1910 r.
561.	Sarygród	1	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
562.	Sarygród	2	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
563.	Sarygród	3	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
564.	Sarygród	4	dom pracowników folwarku, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
565.	Sarygród	15	organistówka, ob. budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
566.	Targoszyce		figura przydrożna ze św. Antonim	1897 r.
567.	Targoszyce		dwór, ob. budynek mieszkalny	1 ćw. XIX w.
568.	Targoszyce		park dworski	1 poł. XIX w.
569.	Targoszyce		ogrodzenie zespołu folwarcznego i parkowo - dworskiego	ok. 1900 r.
570.	Targoszyce		obora /owczarnia/	4 ćw. XIX w.
571.	Targoszyce		obora	I. 30-te XX w.
572.	Targoszyce		spichlerz	1 poł. XIX w.
573.	Targoszyce		stodoła	k. XIX w./ 1923 r.
574.	Targoszyce	2	dom pracowników folwarku ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
575.	Targoszyce	3 przez 1	dom pracowników folwarku ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
576.	Targoszyce	3 przez 2	dom pracowników folwarku ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
577.	Wyganów		cmentarz parafialny	k. XIX w.
578.	Wyganów		nagrobek - Jakubowscy Jerzy i Stefek	1933 r.
579.	Wyganów		nagrobek - Jarus Konstancja z Andrzejewskich (zm. 3.06.1910 r.)	1910 r.
580.	Wyganów		cmentarz ewangelicki	4 ćw. XIX w.
581.	Wyganów		pałac	ok. 1810 r.
582.	Wyganów		dom parcelanta	po 1908 r.
583.	Wyganów		budynek gospodarczy przy domu parcelanta	3/4 ćw. XIX w.
584.	Wyganów		kuźnia	4 ćw. XIX w.
585.	Wyganów	1	budynek gospodarczy	po 1910 r.
586.	Wyganów	1	stodoła	po 1910 r.
587.	Wyganów	2	oficyna, ob. budynek mieszkalny	po 1820 r.
588.	Wyganów	2	obora	1908 r.
589.	Wyganów	2	brama z furtą prowadząca do majątku	3/4 ćw. XIX w.
590.	Wyganów	4	dom młynarza, ob. budynek mieszkalny	po 1900 r.
591.	Wyganów	4	młyn	po 1900 r.
592.	Wyganów	6	budynek mieszkalny	po 1910 r.
593.	Wyganów	6	budynek gospodarczy	1930 r.
594.	Wyganów	6	stodoła, ob. budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
595.	Wyganów	7	budynek szkoły, ob. budynek	ok. 1900 r.

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

			mieszkalny	
596.	Wyganów	8	organistówka, ob. budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
597.	Wyganów	8	budynek gospodarczy	4 ćw. XIX w.
598.	Wyganów	9	nagrobek - Rembowski Jan Nepomucen (zm. 14.10.1889 r.)	1889 r.
599.	Wyganów	9	grobowiec Zaborowskich	k. XIX w.
600.	Wyganów	9	budynek plebanii	1818 r.
601.	Wyganów	9	kościół parafialny pw. Podwyższenia św. Krzyża	1818 r.
602.	Wyganów	9	kamienna tablica poświęcona fundatorowi - Stanisławowi Rembowskiemu z kartuszem herbowym ślepowron	1 ćw. XIX w.
603.	Wyganów	9	tablica inskrypcyjna poświęcona proboszczowi Wyganowa, Walentemu Przygodzkiemu (zm. 1816 r.)	1 ćw. XIX w.
604.	Wyganów	9	ogrodzenie kościoła parafialnego i cmentarza przykościelnego	1 poł. XIX w.
605.	Wyganów	9	cmentarz przy kościele parafialnym pw. św. Krzyża	1 poł. XIX w.
606.	Wyganów	9	nagrobek - Frankenberg Feliks, proboszcz wyganowski (zm. 3.1.1881 r.)	1881 r.
607.	Wyganów	9	nagrobek - Młynkiewicz Maryan (zm. 16.02.1898 r.)	1898 r. (tablica)
608.	Wyganów	9	grobowiec rodziny Przyłuskich	k. XIX w.
609.	Wyganów	13	stodoła	po 1900 r.
610.	Wyganów	20	szkoła parafialna, ob. budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
611.	Wyganów	35	dom pracowników folwarku	3/4 ćw. XIX w.
612.	Zalesie Małe		figura przydrożna	1899 r.
613.	Zalesie Małe	1	obora i magazyn	1901 r.
614.	Zalesie Małe	5	budynek mieszkalny	1911 r.
615.	Zalesie Małe	6	budynek mieszkalny	ok. 1910 r.
616.	Zalesie Małe	15a	budynek szkoły	1 ćw. XX w.
617.	Zalesie Małe	23	budynek mieszkalny	po 1900 r.
618.	Zalesie Małe	35	dom pracowników folwarcznych, ob. budynek mieszkalny	1899 r.
619.	Zalesie Małe	36	dom pracowników folwarcznych, ob. budynek mieszkalny	1899 r.
620.	Zalesie Małe	37	dom pracowników folwarcznych, ob. budynek mieszkalny	1891 r.
621.	Zalesie Małe	38	dom pracowników folwarcznych, ob. budynek mieszkalny	1891 r.
622.	Zalesie Wielkie		kościół parafialny	1898 r.
623.	Zalesie Wielkie		cmentarz ewangelicki, ob. cmentarz parafialny	1892 r. / 1981 r.
624.	Zalesie Wielkie	2	budynek gospodarczy	k. XIX w.
625.	Zalesie Wielkie	19	budynek mieszkalny	2 poł. XIX w.
626.	Zalesie Wielkie	21	zajazd, ob. budynek mieszkalny i gospodarczy	3/4 ćw. XIX w.
627.	Zalesie Wielkie	28	budynek szkoły	po 1900 r.
628.	Zalesie Wielkie	38	budynek mieszkalny	ok. 1900 r.
629.	Zalesie Wielkie	38	budynek gospodarczy	po 1900 r.
630.	Zalesie Wielkie	39	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
631.	Zalesie Wielkie	41	budynek mieszkalno-gospodarczy	4 ćw. XIX w.
632.	Zalesie Wielkie	42	budynek mieszkalny	4 ćw. XIX w.
633.	Zalesie Wielkie	46	budynek mieszkalny	po 1900 r.

634.	Zalesie Wielkie (Liszków)	65	budynek mieszkalny	3/4 ćw. XIX w.
635.	Zalesie Wielkie (Liszków)	66	dom parcelanta, ob. budynek mieszkalny	pocz. XX w.
636.	Zalesie Wielkie (Liszków)	66	stodoła	3/4 ćw. XIX w.
637.	Zdziętawy		krzyż drewniany	przed 1945 r.
638.	Zdziętawy	9	budynek mieszkalny	po 1900 r.
639.	Zdziętawy	24	budynek mieszkalny	po 1900 r.
640.	Zdziętawy	26	budynek mieszkalny	po 1900 r.
641.	Zdziętawy	29	budynek mieszkalny	po 1900 r.

4.5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Ocena stanu dziedzictwa kulturowego wypada dla miasta i gminy Kobylin pozytywnie ze względu na różnorodność obiektów zabytkowych reprezentujących różne okresu z historii miasta i okolicznych miejscowości. Na przykład samo miasto posiada niezwykle wiele obiektów zabytkowych o odmiennym charakterze co stanowi niewątpliwie atut w prezentowaniu i popularyzowaniu turystycznych atrakcji Kobylina. W niewielu miastach można równocześnie zwiedzić gotycki obiekt architektury sakralnej, historyczny zespół klasztorny o charakterze barokowym, dobrze zachowany drewniany wiatrak, pozostałość po różnorodności kulturowej miasta w postaci wieży zegarowej dawnego kościoła ewangelickiego, czy lapidarium na terenie dawnego kirkutu, niewątpliwą atrakcją stanowi również obecny park z bogatą historią dawnego grodziska, zamku, dworu i cmentarza ewangelickiego. Poza tymi obiektami niezwykle wrażenie sprawia także spacerowanie po zabytkowym mieście z dawnym doskonale zachowanym układem urbanistycznym w postaci prostokątnego rynku z otaczającymi uliczkami i charakterystyczną szeroką ulicą Powstańców Wielkopolskich stanowiącą oś dawnego Wielkiego Przedmieścia. Również wartość niektórych zabytków wykracza poza zainteresowania regionalne, tak jak w przypadku tryptyku św. Stanisława, który stanowi jedno najcenniejszych dzieł późnogotyckiej sztuki ołtarzowej na terenie Polski.

Niewątpliwą atrakcją turystyczną stanowi dobrze zachowany zespół pałacowo-parkowo-folwarczny w Smolicach, który w połączeniu z cennym zespołem sakralnym o rozmachu architektoniczno-artystycznym daleko wykraczającym poza skalę miejscowości, która również zachowała dawny układ zabudowy wiejskiej i stanowi jeden z nielicznych w Wielkopolsce układów wiejskich wpisanych do rejestru zabytków. Na uwagę zasługuje również jeden z najstarszych w Wielkopolsce południowej kościołów drewnianych w miejscowości Starygród będącej w średniowieczu siedzibą kasztelani. Miejscowość ta oferuje również możliwość zobaczenia pozostałości po dawnym grodzisku z czasów średniowiecza, zabytkowy zespół dworsko-folwarczno-parkowy oraz cmentarz parafialny z charakterystycznymi kaplicami grobowcami.

Ponadto interesujące obiekty związane z dawnymi majątkami ziemskimi można obejrzeć w Łagiewnikach, Wyganowie, Kuklinowie, Starkówcu czy Targoszycach.

Na terenie gminy występuje również wyjątkowo liczna grupa zabytków XIX-wiecznej sztuki ludowej w postaci krzyży, słupów i figur m.in. w Kuklinowie, Nepomucenowie i Rębiechowie.

SZANSE	ZAGROŻENIA
Możliwość pozyskiwania środków zewnątrz na zadania związane z opieką nad zabytkami i rewaloryzacja zabytkowych przestrzeni.	Nie podejmowanie przez właścicieli koniecznych remontów budynków zabytkowych lub inwestycje związane z ich przekształceniem powodującym utratę cech zabytkowych (rozbudowy, przebudowy, nadbudowy)

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

Podtrzymywanie pozytywnego wizerunku gminy jako szanującej swoją przeszłość, dorobek artystyczny przeszłych pokoleń oraz ich dziedzictwo. Duma z właściwości dziedzictwa kulturowego gminy. Wzmacnianie wśród mieszkańców świadomości i tożsamości związanej z tzw. „małą ojczyzną” i jej walorami. Rozwój turystyki i związane z tym dochody dla gminy oraz możliwość zwiększania miejsc pracy Przekazywanie przyszłym pokoleniom przykładu z dbania i jednocześnie rozwijania dziedzictwa kulturowego	Brak zabiegów porządkowych i pielęgnacyjnych na terenach parków dworskich lub cmentarzy Pozostawienie obiektów zabytkowych w stanie nieużytkowanym, przyspieszającym ich degradację Nadmierny ruch samochodowy zwłaszcza, samochodów ciężarowych przebiegający przez centrum Kobylina Zjawisko docieplania elewacji historycznych obiektów z zachowanym detalem architektonicznym (bonie, profilowane gzymsy, opaski okienne, podokienniki itp) Wymiana oryginalnej stolarki okiennej i drzwiowej na okna i drzwi wykonane z PCV nie pozwalające odtwarzać dawnych elementów detalu. W odniesieniu do dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy: - inwestycje budowlane i przemysłowe; - nielegalna eksploatacja piasek i żwirowni; - głęboka orka w obrębie pól; - działalność tzw. poszukiwaczy skarbów z wykrywaczami metali - wykorzystywanie ciężkiego sprzętu w rolnictwie - rozwój budownictwa na obrzeżach miast oraz budowa dróg i obwodnic, czyli te inwestycje, które wymagają prowadzenia prac ziemno-budowlanych.
---	---

OCENA STANU ZACHOWANIA ZABYTEKÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	STAN ZACHOWANIA
Kobylin	Zespół budowlany i złożenie urbanistyczne miasta	Dobry
Kobylin	Kościół parafialny pw. św. Stanisława Biskupa	Dobry
Kobylin	Tryptyk św. Stanisława w kościele parafialnym pw. św. Stanisława w Kobylinie	Dobry
Kobylin	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. św. Stanisława Biskupa (54 pozycje)	Dobry/ Dostateczny
Kobylin	Kościół pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów pw. Matki Boskiej przy Żłóbku	Dobry
Kobylin	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła pobernardyńskiego, ob. oo. Franciszkanów pw. Matki Boskiej przy Żłóbku (17 pozycji)	Dostateczny/ Zły

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

Kobylin	Klasztor pobernardyński, ob. oo. Franciszkanów wraz kapliczką i dzwonnica	Dobry
Kobylin	Wieża kościoła ewangelickiego, ob. wieża zegarowa	Dobry
Kobylin	Zajazd z salą taneczną, ob. budynek mieszkalny	Dostateczny
Kuklinów	Słup z figurą św. Benona	Zły
Kuklinów	Krzyż przydrożny	Bardzo zły
Łagiewniki	Pałac	Dostateczny
Łagiewniki	Park pałacowy, folwark i spichlerz	Dobry (park) Dostateczny (folwark, spichlerz)
Nepomucenów	Krzyż przydrożny I	Zły
Nepomucenów	Krzyż przydrożny II	Zły
Raszewy	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kaplicy (6 pozycji)	Bardzo zły
Smolice	Układ ruralistyczny miejscowości	Dostateczny
Smolice	Zespół kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (kościół pw. Najświętszego Serca Jezusa, cmentarz przykościelny, 2 pawilony, mur z bramami, plebania z ogrodem)	Dostateczny
Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (11 pozycji)	Bardzo dobry/ Dobry/ Dostateczny
Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Jezusa (27 pozycji)	Bardzo dobry/ Dobry/ Dostateczny
Smolice	Park pałacowy	Bardzo dobry
Smolice	Pałac wraz z parkiem	Dobry
Smolice	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie pałacu w Smolicach (14 pozycji)	Dobry/ Dostateczny
Smolice	Budynek dawnej stajni, ob. magazyn	Dobry
Starkówiec	Dwór wraz z oficyną	Zły
Starkówiec	Dawna kuźnia	Bardzo zły
Starygród	Kościół parafialny pw. Matki Boskiej Gromnicznej	Dobry
Starygród	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Gromnicznej (24 pozycje)	Dobry/ Dostateczny
Starygród	Cmentarz kościelny z grobowcem rodziny Chełkowskich i grobowcem Jana Nepomucena	Dostateczny

	Węgorzewskiego	
Starygród	Dwór	Zły
Starygród	Park dworski	Zły
Starygród	Grodzisko późnośredniowieczne	Dobry
Stary Kobylin	Wiatrak koźlak	Dostateczny
Targoszyce	Dwór wraz ze stajnią-wozownią	Dostateczny
Wyganów	Kościół parafialny pw. Świętego Krzyża	Dobry
Wyganów	Zespół obiektów ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła parafialnego pw. Podwyższenia Krzyża (8 pozycji)	Dobry
Wyganów	Dwór	Dobry
Wyganów	Oficyna	Dostateczny
Zalesie Wielkie	Grodzisko wczesnośredniowieczne	Zły
Zalesie Wielkie	Zespół obiektów ruchomych wchodzących w skład wyposażenia kościoła parafialnego pw. Matki Boskiej Królowej Polski (3 pozycje)	Dostateczny

Skala oceny stanu zachowania zabytków:

- * bardzo dobry
- * dobry
- * dostateczny
- * zły
- * bardzo zły

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

5.1. Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami

Problematyka związana z opieką nad zabytkami stanowi dla władz samorządowych miasta i gminy Kobylin istotny obszar z uwagi na możliwość podejmowania działań o odmiennym charakterze niż indywidualni właściciele zabytków. Z uwagi na prawny obowiązek ochrony wartości społecznie istotnych, szerzenie świadomości społecznej oraz wskazywanie kierunków rozwoju podmiotom prywatnym i działania promocyjne budujące wizerunek i prestiż miasta i gminy objęcie zabytków opieką stanowi jeden z ważnych aspektów działalności gminy.

Za priorytetowe dla gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2011-2014 należy uznać cele wynikające z art.87. *ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami*, tj:

- 1) Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
- 2) Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej i konsekwentne oraz planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy.
- 3) Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
- 4) Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
- 5) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wykreowanie wizerunku gminy poprzez: podejmowanie działań sprzyjających wytworzeniu lokalnej tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności mieszkańców mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego, edukację w zakresie miejscowego dziedzictwa kulturowego.
- 6) Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
- 7) Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.
- 8) Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

5.2. Kierunki działań programu opieki nad zabytkami i zadania służące ich realizacji

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

Priorytet I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	§ Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów)	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
	§ Gmina Kobylin jest właścicielem zabytku, wieża kościoła ewangelickiego obecnie wieża zegarowa. Obiekt jest niedostępny dla zwiedzających. Wieża jest budynkiem wolnostojącym, od strony zachodniej, w miejscu przylegania do niej dawnego kościoła nie ma tarczy zegarowej. Mechanizm zegarowy ma stały dozór i jest na bieżąco konserwowany. W chwili obecnej planowane są prace konserwacyjne konstrukcji drewnianej.	31.12.2013r.	Gmina Kobylin
	§ Gmina Kobylin będzie podejmowała niezbędne prace zabezpieczające i konserwacyjne zabytków będących własnością Gminy	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Opracowanie długofalowego, uwzględniającego kompleksowość działań planu remontów obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
Podjęmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne	§ Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: gminnych parkach, cmentarzach, obszarach nieczynnych cmentarzy, dawnych parkach dworskich itp.	Sukcesywnie przez cały okres sprawozdawczy	Gmina Kobylin
	§ Iluminacja najcenniejszych zabytków gminy	31.12.2014r.	Gmina Kobylin

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	§ Współpraca z urzędami pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną	31.12.2016r.	Gmina Kobylin Urząd Pracy
	§ Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, skansenów, izb pamięci itp.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
Priorytet II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	§ Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, szczególnie obszarów o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi (w tym weryfikacja obowiązujących w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków) oraz obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Walka z samowolami budowlanymi	Nadzór nad nowo powstającymi budowlami pod względem prawnych uzgodnień, przez cały czas okresu sprawozdawczego	Gmina Kobylin
Priorytet III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie	§ Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
	§ Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy	31.12.2016r.	Gmina Kobylin

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

kulturowym gminy	danych) środowiska kulturowego § Opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	§ Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych § Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy § Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, a także zagospodarowaniu obszarów oraz terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo § Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć	31.12.2016r. 31.12.2016r. Przy projektowaniu i realizacji inwestycji w okresie sprawozdawczym korzystanie z wzorcowych prac konserwatorskich W okresie sprawozdawczym współpraca ze szkołami	Gmina Kobylin Gmina Kobylin Gmina Kobylin Gmina Kobylin
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	§ Opracowanie szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych, wodnych) wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
Włączenie problemów			

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.	§ Wypracowanie metod współpracy samorządu z administracyjnymi organami ochrony zabytków	31.12.2016r.	
UZUPEŁNIAJĄCE KIERUNKII ZADANIA			
Kierunki zadań	Zadania	Termin realizacji	Finansowanie
Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej i konsekwentne oraz planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy.	§ Utworzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
	§ W przypadku wszelkich opracowywanych dokumentów studialnych dotyczących polityki przestrzennej np. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz we wszelkich dokumentach mających charakter prawa miejscowego np. plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy na bieżąco uwzględniać ochronę zabytków nieruchomych tj. obiektów architektonicznych, cmentarzy, parków, kapliczek, grobowców itp. ujętych w gminnej ewidencji zabytków	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ W przypadku wszelkich opracowywanych dokumentów studialnych dotyczących polityki przestrzennej np. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz we wszelkich dokumentach mających charakter prawa miejscowego np. plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy na bieżąco uwzględniać zasady ochrony odnoszące się do wszelkich stref ochrony konserwatorskiej, w tym stref występowania stanowisk archeologicznych.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ W odniesieniu do wszelkich opracowywanych dokumentów studialnych dotyczących polityki przestrzennej np. studium	31.12.2016r.	Gmina Kobylin

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

	uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz we wszelkich dokumentach mających charakter prawa miejscowego np. plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje o warunkach zabudowy wprowadzenie zapisu zapewniającego prawidłową ochronę archeologicznego dziedzictwa kulturowego w stosunku do stref występowania stanowisk archeologicznych oraz innych obszarów chronionych – tj. historycznych układów urbanistycznych, układów ruralistycznych, założeń dworsko-parkowych, zabytkowych cmentarzy oraz obiektów wpisanych do rejestru i ujętych w ewidencji zabytków – o następującej treści: „Prace inwestycyjne, w tym ziemne związane z budownictwem i zagospodarowaniem terenu, w obrębie obszarów chronionych i stref występowania stanowisk archeologicznych wymagają uzgodnienia z WUOZ, który określi warunki realizacji inwestycji.”		
Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	§ Podjęto lub planuje się podjąć następujące działania mające na celu zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (zrealizowane bądź będące w trakcie realizacji): - Przebudowa budynku II Gimnazjum w Kobylinie ul. Krotoszyńska 12 - Krzyż przydrożny w Kuklinowie - - Dwór i oficyna w Starkówcu przeznaczone do sprzedaży - Wieża dawnego kościoła ewangelickiego w Kobylinie § Podejmowanie stosownych uchwał w sprawach związanych z przydzielaniem środków na prace remontowe i konserwatorskie § Stała współpraca na poziomie planowanych inwestycji z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych prowadząca w konsekwencji do poprawy ich stanu zachowania i	Zrealizowano w 2012r 31.12.2013r. Zrealizowano w 2012r. 31.12.2014r. 31.12.2014r. 31.12.2014r.	Gmina Kobylin 593 169,29 zł Gmina Kobylin 25 tyś zł. -- Gmina Kobylin 20 tyś. zł. Gmina Kobylin Gmina Kobylin

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

	utrzymania w jak najlepszym stanie substancji zabytkowej.		
Wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego.	§ Moderacja, poszerzenie i uatrakcyjnienie odpowiedniego fragmentu strony internetowej poświęconego zabytkom zlokalizowanym na obszarze miasta i gminy (wzbogacenie jej szczegółowymi informacjami historycznymi, fotografiami, historycznymi widokami, planami itp.).	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wykreowanie wizerunku gminy poprzez: podejmowanie działań sprzyjających wytworzeniu lokalnej tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności mieszkańców mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego, edukację w zakresie miejscowego dziedzictwa kulturowego.	§ Włączenie problematyki z zakresu dóbr kultury i dziedzictwa zlokalizowanego na terenie miasta i gminy do systemu informacji turystycznej.	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
	§ Zorganizowanie wśród uczniów Szkół Podstawowych konkursu plastycznego mającego na celu zobrazowanie zabytków miasta i gminy, a wśród uczniów Gimnazjów konkursu wiedzy o zabytkach występujących na terenie miasta i gminy.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Włączanie w strukturę istniejących na terenie miasta i gminy szlaków turystycznych obiektów zabytkowych zlokalizowanych na ich trasie bądź w ich pobliżu.	31.12.2014r.	Gmina Kobylin
	§ Opracowanie koncepcji i wytyczenie trasy turystyczno-edukacyjnej pieszej i rowerowej oraz jej aranżacja w oparciu o występujące na terenie miasta i gminy zabytki, miejsca historyczne i walory przyrodnicze.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Różnorodne działania mające na celu promocję w regionie i w kraju tradycji i dziedzictwa kulturowego związanego z tradycjami Ziemi Kobylińskiej.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Rozpoznanie i wytyczenie punktów widokowych ukazujących piękno krajobrazu kulturowego i ekspozycję zabytków Kobylina i okolic.	31.12.2016r.	Gmina Kobylin
	§ Przy nadarzających się okazjach stałe wykorzystywanie mediów	31.12.2016r.	Gmina Kobylin

Gminny program opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Kobylin na lata 2013-2016

	(prasy, radia, telewizji i Internetu) do promocji i prezentacji środowiska kulturowego miasta i gminy. § Podjęmowanie w placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy zadań związanych z szerzeniem wiedzy o dziedzictwie historycznym, kulturowym, w tym również o dziedzictwie materialnym wśród miejscowych dzieci i młodzieży. Budowanie świadomości własnych korzeni i miejsca zamieszkania oraz pewnych wartości mających w przyszłości zapoczątkować dbaniem o dziedzictwo tkwiące w strukturach architektonicznych, przestrzennych i przyrodniczych miasta i gminy Kobylin.	31.12.2014r.	Gmina kobylin
Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami	§ Wspomaganie wszelkich inicjatyw lokalnych (komitetów, stowarzyszeń) niosących ze sobą wzrost nakładów finansowych na opiekę nad zabytkami.	31.12.2014r.	Gmina kobylin
Podjęmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	§ Zlecenie w ramach prac interwencyjnych we współpracy z urzędem pracy przy pielęgnacji zabytkowych parków, cmentarzy, miejsc pamięci stanowiących własność samorządową.	31.12.2014r.	Gmina Kobylin Urząd Pracy

6.

INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- 1) instrumentów prawnych, dzięki którym realizacja zadań przez Burmistrza Kobylina z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie w oparciu o przepisy:
 - § Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162 poz. 1568, ze zmianami),
 - § Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62 poz. 627 i Nr 115 poz. 1229, ze zmianami),
 - § w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. Nr 8 poz. 717 ze zmianami),
 - § w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. Nr 92, poz. 880),
 - § w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (tekst jednolity: Dz. U. z 2004 r. Nr 261 poz. 2603 ze zmianami),
 - § w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2000 r. Nr 106 poz. 1126, Nr 109 poz. 1157 i Nr 120 poz. 1268 ze zmianami),
- 2) instrumentów finansowych, dzięki którym realizacja zadań przez Burmistrza Kobylina z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:
 - § korzystanie z przepisów ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. *o podatkach i opłatach lokalnych* (Dz. U. nr 9, poz. 31, ze zmianami) zwalniającej z opodatkowania obiekty mieszkalne wpisane do rejestru zabytków pod warunkiem ich właściwego użytkowania w oparciu o ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, ze zmianami).
 - § wprowadzenie ulg podatkowych dla właścicieli obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane podjęciem działań zmierzających do zabezpieczenia lub rewitalizacji tych obiektów
 - § finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy
 - § korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich
 - § uchwalanie dotacji dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych na realizację prac remontowo-konserwatorskich
- 3) instrumentów koordynacji, dzięki którym realizacja zadań przez Burmistrza Kobylina z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:

- § realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp.,
 - § współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami);
 - § współpracę z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków – Delegatura w Kaliszu w odniesieniu do wszelkich działań podejmowanych przez samorząd Miasta i Gminy Kobylin dotyczących zagadnień z zakresu szeroko rozumianego dziedzictwa kulturowego istniejącego na obszarze miasta i gminy
- 4) instrumentów społecznych, dzięki którym realizacja zadań przez Burmistrza Kobyliny z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:
- § działania edukacyjne promocyjne
 - § współdziałanie z organizacjami społecznymi
 - § działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
- 5) instrumentów kontrolnych, dzięki którym realizacja zadań przez Burmistrza Kobyliny z zakresu dotyczącego ochrony dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez:
- § aktualizację gminnej ewidencji zabytków
 - § monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

7. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
--

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy

- § Poziom (w %) wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- § Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów
- § Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom
- § Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- § Poziom (w %) objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- § Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- § Zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

- § Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe itp.)
- § Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie gminy
- § Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych
- § Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)
- § Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej
- § Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego

Wzmiankowana analiza dokonywana będzie każdorazowo przez Burmistrza Kobylina po upływie 2 lat funkcjonowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla Miasta i Gminy Kobylin na lata 2011-2014 i zakończona zostanie raportem przedkładanym przez Burmistrza Radzie Miejskiej. W miarę rozwoju systemu monitorowania przewiduje się weryfikację sposobu tejże oceny.

8.

NIEKTÓRE ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004 – 2013.¹

Program operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych”.

Celem programu jest wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, pobudzanie kulturalnych inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości.

W ramach programu wspierane będą niskobudżetowe zadania (tj. takie, w których maksymalna wnioskowana dotacja z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynosi 25 000 zł.) z zakresu:

- a) upowszechniania kultury (np. lokalne projekty animacyjne, imprezy i sezony artystyczne);
- b) edukacji kulturalnej (np. warsztaty artystyczne, projekty edukacyjne, konkursy, plenery artystyczne, zajęcia terapeutyczne i resocjalizacyjne wykorzystujące techniki pracy kulturalnej);
- c) promocji twórczości (np. wystawy, przeglądy, festiwale, koncerty, spotkania ze sztuką itp.);
- d) ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego (zadanie obejmuje także dokumentowanie zabytków w kraju, w tym opracowanie dokumentacji

¹ Informacje pochodzą ze strony: www.mki.dn.gov.pl

konserwatorskiej i projektowej, sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich, wykonanie badań konserwatorskich i architektonicznych).

Uprawnionymi wnioskodawcami mogą być:

- a) jednostki samorządu terytorialnego;
- b) państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe;
- c) archiwa państwowe;
- d) kościoły i związki wyznaniowe;
- e) publiczne i niepubliczne szkoły artystyczne I i II stopnia oraz uczelnie artystyczne;
- f) państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe;
- g) organizacje pozarządowe;
- h) podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych;
- i) organizacje pozarządowe.

Za kryteria wyboru zadań uznaje się:

- a) zgodność merytoryczna wniosku z celami programu;
- b) maksymalna wnioskowana kwota dotacji ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: nie więcej niż 25 000 zł;
- c) wartość merytoryczna zadania rozumiana jako:
 - celowość realizacji zadania;
 - wykorzystanie lokalnego dziedzictwa kulturowego;
 - krzewienie lokalnych zwyczajów i tradycji;
 - walory artystyczne zadania;
 - oryginalność i nowatorstwo proponowanych rozwiązań;
 - otwarta formuła, umożliwiająca aktywny i kreatywny udział społeczności w zadaniu.
- d) w przypadku gdy podmiot współpracował już z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego ocenie podlegać będzie: sprawność i rzetelność w realizacji zadań, zgodność efektów oczekiwanych z rzeczywistymi, a także umiejętność właściwego i terminowego rozliczenia, wysokość deklarowanych środków własnych oraz pozyskanych z innych źródeł;
- e) udział własnych środków finansowych oraz pozyskanych z innych źródeł nie może być mniejszy niż 10% kosztów realizacji zadania (Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego może w szczególnych przypadkach wyrazić zgodę na udzielenie dofinansowania w wysokości wyższej niż 90% wartości projektu).
- f) pozyskanie środków z różnych źródeł.

Program operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”.

Celem programu jest intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa stanu zachowania zabytków, wspieranie działań muzealnych oraz promocja i zachowanie elementów kultury ludowej.

Celami częściowymi programu są:

- a) ochrona, zachowanie, prezentacja i popularyzacja materialnego dziedzictwa kulturowego;
- b) udostępnianie zabytków na cele publiczne;
- c) wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej

- d) zachowanie, dokumentowanie i przekaz autentycznych wartości kultury tradycyjnej
- e) promowanie różnorodnych form popularyzacji kultury ludowej.

Program realizowany jest w ramach 3 priorytetów

- ochrona zabytków
- wspieranie działań muzealnych
- kultura ludowa

Priorytet 1. – Ochrona Zabytków.

1. Instytucją zarządzającą priorytetem jest Departament Ochrony Zabytków (DOZ).
2. Rodzaje kwalifikujących się zadań to prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków:
 - a. planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji niewymagające wyłonienia wykonawcy na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych;
 - b. planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji wymagające wyłonienia wykonawcy na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych;
 - c. przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (tzw. refundacja).
3. Uprawnieni wnioskodawcy to:
 - a) osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego; (np. samorządowe jednostki kultury, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty prowadzące działalność gospodarczą, organizacje pozarządowe, itp.)
 - b) z wnioskiem o udzielenie dofinansowania nie mogą występować państwowe instytucje kultury nadzorowane przez MKiDN lub współprowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, państwowe szkoły i uczelnie oraz podmioty określone w art. 72 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
4. Kryteria oceny wniosków:
 - a) ocena stanu zachowania zabytku
 - wpis zabytku na Listę światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO,
 - uznanie zabytku za Pomnik Historii,
 - konieczność przeprowadzenia prac wynikająca ze stanu zachowania zabytku
 - czas powstania zabytku i wartość zabytku (historyczna, artystyczna, naukowa)
 - b) ocena wartości społecznej
 - obecna i zakładana publiczna dostępność zabytku
 - c) ocena wartości organizacyjnej

- ocena profesjonalizmu przygotowania aplikacji, w tym wypełnienie wszystkich wymaganych pól i rubryk opisowych rzeczowo i adekwatnie do zaleceń oraz sprawność i rzetelność w realizacji dotychczasowych zadań (w tym zgodność efektów planowanych z osiągniętymi, a także umiejętność właściwego i terminowego rozliczenia);
- procentowy udział wkładu własnego oraz środków pozyskanych z innych źródeł w całościowym budżecie zadania

WRPO – Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny

Priorytet VI – Turystyka i środowisko kulturowe

6.1 Infrastruktura na terenach turystycznych

6.2 Rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego

Cel Priorytetu:

- wzrost udziału turystyki w gospodarce regionu,
- wzrost udziału kultury w życiu mieszkańców.

Projekty:

Projekty z zakresu utrzymania i ochrony dziedzictwa kulturowego o znaczeniu regionalnym i lokalnym (z wyłączeniem projektów kwalifikujących się do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz PO „Infrastruktura i Środowisko”).

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne, posiadające osobowość prawną,
- jednostki sektora finansów publicznych, posiadające osobowość prawną,
- osoby prawne i fizyczne, będące organizacjami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- jednostki naukowe,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i innych związków wyznaniowych,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje kultury,
- osoby prawne i fizyczne, będące organizacjami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
- instytucje otoczenia biznesu,
- przedsiębiorcy/MSP,
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
- parki narodowe i krajobrazowe,
- partnerzy społeczni i gospodarczy.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu²

² Informacje pochodzą ze strony: www.wfosgw.poznan.pl oraz www.nfosgw.gov.pl

Nadrzędnym priorytetem Funduszu jest wspieranie przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi w tym zadań zgodnych z Narodową Strategią Spójności oraz jej dokumentami programowymi.

W zakresie dziedzictwa kulturowego i ochrony krajobrazu wśród priorytetów przynależących do ochrony przyrody wymienione są

- tworzenie i uzupełnianie zadrzewień i zakrzewień w krajobrazie rolniczym
- czynna ochrona przyrody na terenach prawnie chronionych zgodnie z zapisami planów ich ochrony.
- wdrażanie planów ochrony obszarów NATURA 2000.
- przyrodnicza rewaloryzacja parków zabytkowych o znaczeniu ponadlokalnym.

Wśród kryteriów decydujących o przyznawaniu środków finansowych brane są pod uwagę w m.in. kryteria zgodności z kierunkami finansowania i efektywności ekologicznej w odniesieniu do:

- ochrony i kształtowania przyrody oraz ochrony lasów (na obszarach szczególnej ochrony środowiska);
- edukacji ekologicznej;
- ochrony najcenniejszych ekologicznie terenów województwa;
- oddziaływania na świadomość ekologiczną społeczeństwa;
- przywracanie walorów przyrodniczych cennym założeniom parkowym i pałacowo-ogrodowym;
- opracowanie planów ochrony;

Krajowy Fundusz Mieszkaniowy.³

Został on powołany do realizacji zadań wynikających z polityki państwa w zakresie gospodarki mieszkaniowej oraz rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

Głównym celem działania KFM jest zwiększenie dostępności do mieszkań dla osób o dochodach nie pozwalających na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych na zasadach rynkowych. Środkiem służącym realizacji tego celu jest udzielanie preferencyjnych kredytów:

- dla Towarzystw Budownictwa Społecznego i spółdzielni mieszkaniowych na budowę i adaptację mieszkań na wynajem;
- dla spółdzielni również na budowę mieszkań oddawanych do użytkowania na zasadach spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu;
- dla gmin na budowę infrastruktury technicznej towarzyszącej budownictwu mieszkaniowemu.

Mieszkania finansowane z udziałem kredytu ze środków KFM mogą być wynajmowane osobom/rodzinom nie dysponującym tytułem prawnym do innego lokalu oraz posiadającym umiarkowane dochody w przeliczeniu na członka rodziny. Realizacja programu społecznego budownictwa czynszowego odbywa się we współpracy z samorządowymi władzami lokalnymi.

Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków⁴

³ Informacje pochodzą ze strony: www.bgk.com.pl/finanse/kfm/

⁴ Informacje pochodzą ze strony: www.wosoz.bip-i.pl

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami reguluje tryb, zakres i rodzaj dotacji udzielanych z budżetu Skarbu Państwa, za pośrednictwem WWKZ. Osoba fizyczna jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych (Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U.162 z dnia 17 września 2003 r., R. 7, art.73)

Środki finansowe na dany rok pozostające w dyspozycji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyznawane są na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach ruchomych i nieruchomych na podstawie wniosków złożonych przez posiadaczy lub użytkowników zabytków; wg wzoru stanowiącego załącznik nr 2 określony w § 4 ust. 2. pkt. 2. cyt. Rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. z 2005 r. Nr 112, poz. 940).

- Nabór wniosków zgodnie z par. 3 ust. 1 pkt. 2 odbywa się do 28 lutego danego roku kalendarzowego, w którym ma zostać udzielona dotacja celowa na prace planowane.
- Nabór wniosków do 30 czerwca roku, w którym dotacja ma być udzielona tytułem dofinansowania prac przeprowadzonych w ciągu 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku.
- Wnioski ocenia się sukcesywnie w kolejności ich napływania do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu.

Określone zostały następujące kryteria wyboru wniosków o udzielenie dotacji celowych:

- poprawność formalna wniosków i załączników;
- walory artystyczne, historyczne i naukowe zabytku np. udział znanego artysty, unikatowy charakter dzieła, znaczenie zabytku na tle lokalnego dziedzictwa kulturowego;
- czas powstania zabytku tj. przyznawanie pierwszeństwa obiektom najstarszym;
- stan zachowania zabytku tj. przyjęcie w ramach priorytetów zachowanie zabytków narażonych na całkowite zniszczenie; konieczność podjęcia prac interwencyjnych w celu uratowania zabytku przed dalszym niszczeniem;
- celowość realizacji zadania tj. kontynuacja podjętych w ubiegłych latach przez wnioskodawcę prac, przyznanie środków umożliwiających ich zakończenie;
- wysokość zadeklarowanego udziału własnego wnioskodawcy w kosztach przedsięwzięcia.
- odrzucone zostają wnioski z zawyżoną wyceną prac konserwatorskich.

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego⁵

Samorząd Województwa Wielkopolskiego rokrocznie przeprowadza konkurs, w którym dotowane są projekty związane z dziedzictwem kulturowym regionu.

Celem konkursu ofert jest wyłonienie i dofinansowanie projektów na realizację zadań publicznych Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego – w tym , także z zakresu ochrony i konserwacji zabytków – określonych w „Programie współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego z

⁵ Informacje pochodzą ze strony: www.bip.umww.pl

organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami działającymi w sferze działalności pożytku publicznego na rok 2007”.

Rodzaje zadań

Do konkursu mogą być zgłaszane projekty, mieszczące się w ramach wspierania działań o zasięgu ponadlokalnym na rzecz upowszechniania kultury i ochrony zachowanego dziedzictwa kulturowego. Jako priorytetowe będą traktowane oferty dotyczące wydawania niskonakładowych publikacji oraz organizacji konferencji i spotkań, których celem jest popularyzacja wiedzy o dziedzictwie narodowym. Zgłaszane projekty winny mieć zasięg lub znaczenie regionalne.

Zasady przyznawania dotacji.

Podmiotami uprawnionymi do złożenia oferty są działające w obszarze kultury:

- a) organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. nr 96 z 2003 r. poz. 873 ze zm.),
- b) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego,
- c) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- d) jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane.

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego⁶

Środki finansowe pozyskiwane z funduszy europejskich zarządzanych przez Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego dotyczące ochrony, poprawy stanu zachowani i lepszego wykorzystania dziedzictwa kulturowego regionu mogą być pozyskiwane poprzez składanie wniosku w ramach kilku priorytetów i związanych z nimi poszczególnych działań.

Priorytet 1.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów

Celem realizacji Priorytetu 1 jest wzrost atrakcyjności wszystkich regionów przez oddziaływanie na obecne mocne strony regionów głównie za pomocą inwestycji w infrastrukturę. Priorytetowo będą traktowane modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej wpływającej na rozwój potencjału regionu jako całości, w tym ze znajdującymi się na jego obszarze najbardziej dynamicznymi centrami wzrostu.

W ramach Priorytetu 1 definiuje się 6 celów cząstkowych, których realizacja determinuje konkurencyjność regionów, wśród tych celów do kwestii związanych z dziedzictwem kulturowym odnoszą się:

⁶ Informacje pochodzą ze strony: www.zporr.gov.pl.

1. wzrost znaczenia centrów regionalnych jako miejsca inwestycji i koncentracji działalności gospodarczej, społecznej, turystycznej i kulturalnej.
2. poprawa powiązań infrastrukturalnych szczególnie pomiędzy ośrodkami regionalnymi i pozostałymi obszarami województw dla zwiększenia możliwości równomiernego rozwoju gospodarczego, dostępu do zatrudnienia, nauki, kultury i wypoczynku.
3. ochrona środowiska i zachowanie zasobów naturalnych.
4. poprawa dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej i społecznej decydującej o możliwościach rozwojowych regionów.
5. poprawa funkcjonowania transportu publicznego w miastach i aglomeracjach.

Rozwój infrastruktury realizowany w ramach Priorytetu 1 przyczyniać się powinien przede wszystkim do:

1. zdynamizowania rozwoju krajowych i regionalnych ośrodków wzrostu.
2. zwiększenia atrakcyjności województw jako miejsca pracy i zamieszkania.
3. poprawy jakości oraz bezpieczeństwa ruchu miejskich systemów komunikacyjnych, w tym dróg i publicznej komunikacji miejskiej.
4. poprawy jakości środowiska, w tym wód powierzchniowych.
5. zwiększenia roli turystyki, kultury i dziedzictwa kulturowego jako czynników rozwoju województw i kraju.

W dłuższej perspektywie rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej oraz poprawa połączeń pomiędzy ośrodkami regionalnymi przyczyni się do zwiększenia mobilności zawodowej i przestrzennej mieszkańców, a tym samym wzrostu dostępu do zatrudnienia i nauki, a tym samym wpłynie pozytywnie na dostępność wartości kulturalnych i funkcję turystyczno-edukacyjne.

Działanie 1.4 **Rozwój turystyki i kultury**

Do głównych celów tego Działania należą:

- wzrost znaczenia kultury i turystyki jako czynników stymulujących rozwój społeczno-gospodarczy regionów z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska;
- ułatwienie dostępu do obiektów kultury i turystyki, między innymi poprzez rozbudowę infrastruktury oraz rozwijanie kompleksowego systemu informacji kulturalnej i turystycznej;
- wydłużenie sezonu turystycznego;
- zwiększenie zagranicznej turystyki przyjazdowej do Polski oraz turystyki krajowej poprzez podniesienie konkurencyjności regionalnych produktów turystycznych i kulturowych zarówno na rynkach zagranicznych, jak i na krajowym.
- w ramach Działania przewidziane do realizacji są projekty, które mają wpływ na zwiększenie atrakcyjności gospodarczej i inwestycyjnej regionu oraz tworzą warunki dla wzrostu zatrudnienia.
- w ramach Działania przewidziane do realizacji są projekty, które przyczyniają się do zapewniania dobra publicznego lub poprawy jakości istniejącego dobra publicznego (z wyjątkiem projektów zawierających pomoc publiczną).
- w ramach Działania do realizacji przewiduje się projekty infrastrukturalne i promocyjne z zakresu turystyki i kultury.

- w ramach jednego projektu nie można łączyć inwestycji infrastrukturalnych z projektami promocyjnymi.

Komplementarność z innymi działaniami i programami:

Działanie 1.4. „Rozwój turystyki i kultury” jest komplementarne do Działań przewidzianych do realizacji w ramach 3 Priorytetu ZPORR „Rozwój lokalny” oraz w ramach innych Sektorowych Programów Operacyjnych.

W ramach 3 Priorytetu ZPORR zadania z zakresu turystyki i kultury przewidziane są do realizacji w Działaniu 3.1. „Obszary wiejskie” (realizacja projektów na terenie miejscowości liczących od 5 do 20 tys. mieszkańców⁷ lub mniejszych ośrodkach pełniących funkcję lokalnych centrów rozwoju⁸), w Działaniu 3.2. „Obszary podlegające restrukturyzacji” (realizacja projektów na terenie obszarów przedstawionych na mapie - aneks nr 2) oraz w Działaniu 3.3. „Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne” (realizacja projektów na terenie rewitalizowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych). Dodatkowo przedsiębiorstwa sektora turystycznego zatrudniające średniorocznie poniżej 10 osób i działające na rynku nie dłużej niż 3 lata mogą uzyskać wsparcie w ramach Działania 3.4. „Mikroprzedsiębiorstwa”.

Projekty z zakresu turystyki i kultury przewidziane do realizacji na terenie miejscowości do 5 tys. mieszkańców⁹ będą mogły uzyskać wsparcie w ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich”, Działanie „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”.

Przedsiębiorstwa prywatne (poza mikroprzedsiębiorstwami) działające w sektorze turystyki i kultury będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach SPO „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006”.

Podmioty uprawnione do składania wniosków w ramach Działania 1.4

1. Jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego;
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
3. Regionalne organizacje turystyczne niedziałające w celu osiągnięcia zysku;
4. Organizacje pozarządowe niedziałające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe;
5. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, w tym instytucje turystyczne, sportowe i kulturalne, dla których organem założycielskim są organy administracji rządowej lub samorządowej;
6. Organy administracji rządowej w województwie

Priorytet 3. Rozwój lokalny

Celem Priorytetu 3 Rozwój lokalny jest aktywizacja społeczna i gospodarcza obszarów zagrożonych marginalizacją i włączenia ich w procesy rozwojowe kraju i Europy. Cele cząstkowe obejmują między innymi:

⁷ Dane statystyczne za 2002 rok wg rocznika statystycznego GUS (w przypadku braku danych w roczniku statystycznym, dane wg ewidencji ludności prowadzonej w gminach).

⁸ Lokalne centra rozwoju to ośrodki, które są istotnym czynnikiem wzrostu i które są w stanie kumulować usługi i działalność gospodarczą w skali umożliwiającej społeczny i ekonomiczny rozwój sąsiadujących z nimi obszarów.

⁹ Dane statystyczne za 2002 rok wg rocznika statystycznego GUS (w przypadku braku danych w roczniku statystycznym, dane wg ewidencji ludności prowadzonej w gminach).

- wykorzystanie możliwości związanych z realizacją inwestycji infrastrukturalnych i wsparcia dla zasobów ludzkich i przedsiębiorstw realizowanych w ramach Priorytetu 1 oraz 2 ZPORR, jak również działań realizowanych w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych;
- wsparcie lokalnych i regionalnych centrów, które w znaczący sposób wpływają na ekonomiczną i społeczną aktywność terenów je otaczających;
- zwiększenie możliwości zatrudnienia, edukacji i ochrony zdrowia dla społeczności lokalnych, poprzez poprawę stanu infrastruktury;
- wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego, historycznego i przyrodniczego poprzez rozwój i poprawę stanu infrastruktury turystycznej, wypoczynkowej, a także obiektów kulturowych;
- zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i inwestorów zewnętrznych;
- tworzenie przyjaznego środowiska dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw;
- poprawę jakości środowiska;
- zapobieganie problemom społecznym.

Aktywizacja obszarów znajdujących się w najgorszej sytuacji społeczno-ekonomicznej będzie promować udział i współpracę partnerów lokalnych, zarówno władz publicznych, jak i organizacji i związków społecznych, gospodarczych, organizacji pozarządowych przy rozwiązywaniu problemów rozwojowych. Wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie miejscowych instytucji i grup mieszkańców daje szansę przezwyciężenia trudności i właściwego wykorzystania pomocy zewnętrznej.

Priorytet ten będzie wdrażany za pomocą projektów aktywizujących społeczność lokalną i umożliwiających im rozwój instytucjonalnych oraz nieformalnych form współpracy i dialogu na temat problemów rozwojowych. Projekty te będą obejmować obszary miast, dzielnic miast, obszary wiejskie lub inne wyodrębnione obszary o wspólnych cechach społeczno-gospodarczych.

Działanie 3.3

Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojkowe.

Celem działania jest zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny.

Zasadniczym celem działania jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych poprzez:

- rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów miast i dzielnic mieszkaniowych w miastach;
- rewitalizację obiektów i terenów przemysłowych, przez zmianę dotychczasowych funkcji na gospodarcze, społeczne, edukacyjne, zdrowotne, rekreacyjne i turystyczne;
- rewitalizację obiektów i terenów po-wojskowych, przez zmianę z przeważającej, dotychczas funkcji zabudowy po-wojskowej na usługową, gospodarczą, społeczną, edukacyjną, zdrowotną, rekreacyjną i turystyczną.

Projekty infrastrukturalne dotyczące rewitalizacji obszarów miejskich oraz terenów przemysłowych i powojkowych będą wdrażane w powiązaniu z projektami z zakresu ożywienia gospodarczego oraz rozwiązywania problemów społecznych i ułatwienia przedsiębiorstwom warunków prowadzenia działalności gospodarczej – poprzez dostarczenie im dogodniejszych warunków, uzupełniając tym samym działania podejmowane w ramach ZPORR Priorytetu 2 – „Wzmocnienie Regionalnych Zasobów Ludzkich” oraz SPO „Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006” i SPO „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006”, a także Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. Wdrażanie projektów rewitalizacji miast i dzielnic miast, w ramach tego działania, wpłynie również na stworzenie potencjału dla przyszłej realizacji w Polsce Inicjatywy Wspólnotowej URBAN.

Rewaloryzacja urbanistyczna będzie polegać na wsparciu kompleksowych działań technicznych, takich jak: remonty, modernizacja infrastruktury podstawowej oraz rewaloryzacja zabudowy, poprawa funkcjonalności ruchu kołowego i ruchu pieszego, zwiększenie funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych, w tym renowacja obiektów o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na terenach rewitalizowanych. Projekty obejmować będą także działania na rzecz walki z patologiami społecznymi. Ich koncentracja na obszarach problemowych pozwoli na przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego pewnych grup, które w wyniku trudnej sytuacji na rynku pracy znalazły się na marginesie życia społecznego.

W ramach Działania przewidziane do realizacji są projekty, które przyczyniają się do zapewniania dobra publicznego lub poprawy jakości istniejącego dobra publicznego (z wyjątkiem projektów zawierających pomoc publiczną).

W ramach Działania 3.3. realizowane będą dwa poddziałania:

- 3.3.1. – Rewitalizacja obszarów miejskich,
- 3.3.2. – Rewitalizacja obszarów przemysłowych i powojkowych.

Podmioty uprawnione do składania wniosków w ramach Działania 3.3 (poddziałanie 3.3.1.)

1. Gmina, miasto na prawach powiatu lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania wyżej wymienionych jednostek samorządu terytorialnego;
2. Następujące podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji:
 - spółki prawa handlowego oraz inne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają podmioty wymienione w pkt 1 lub samorząd województwa,
 - podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada gmina lub miasto na prawach powiatu,
 - podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych dostarczające usługi użyteczności publicznej na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego pod warunkiem przestrzegania zasad pomocy publicznej określonych w przepisach odrębnych,
 - organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje, stowarzyszenia, kościoły i związki wyznaniowe,
 - spółdzielnie mieszkaniowe,

- jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, w szczególności policja, straż pożarna,
- szkoły wyższe,
- wspólnoty mieszkaniowe

Program Kultura (2007 – 2013)¹⁰

Rokroczne Komisja Europejska ogłasza kolejną edycję programu w ramach, którego możliwe jest pozyskiwanie grantów na działania związane z dziedzictwem kulturowym w skali ogólnoeuropejskiej.

Ogólnym celem Programu jest wzmocnienie przestrzeni kulturowej wspólnej dla Europejczyków, opartej na wspólnym dziedzictwie kulturowym. Program nastawiony jest na trzy szczegółowe priorytety:

- wspieranie ponadnarodowej mobilności osób działających w sektorze kultury;
- wspieranie ponadnarodowego obiegu dzieł oraz wyrobów artystycznych i kulturalnych;
- wspieranie dialogu między kulturami;

Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich¹¹

Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004 – 2006”

Program ten określa strategię oraz kierunki działań w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. Program realizowany jest w latach 2004 – 2006 i stanowi narzędzie w realizacji celu Narodowego Planu Rozwoju - Restrukturyzacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich. W kwestiach związanych z zasobami Dziedzictwa Kulturowego niniejszy program oferuje pozyskiwanie środków w następującym zakresie:

Priorytet 2:

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Działanie 2.3.:

Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego

Celem odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną, kulturową i przyrodniczą.

Jedną z najpoważniejszych barier rozwoju obszarów wiejskich stanowi słabo rozwinięta infrastruktura – nie tylko techniczna, ale i społeczna. Jej braki przyczyniają się do postrzegania wsi przez potencjalnych inwestorów jako terenów nieatrakcyjnych inwestycyjnie a mieszkańcy tych obszarów muszą znosić obniżony standard życia i gospodarowania.

Działania w zakresie odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego opracowywane są z inicjatywy mieszkańców wsi i podlegają opiniowaniu

¹⁰ Informacje pochodzą ze strony: www.mkidn.gov.pl

¹¹ Informacje pochodzą ze strony: www.spo-rol.dolnyslask.pl/odnowa_informacje.htm

przez samorząd lokalny (zebranie wiejskie). Wnioski o pomoc zgłaszane są za pośrednictwem samorządu szczebla gminnego. Zadania inwestycyjne, objęte wnioskiem o pomoc opisane w załączniku do tego wniosku, mogą być przyjęte do realizacji pod warunkiem, że są zgodne z przyjętą dla danego obszaru strategią rozwoju lub planem zagospodarowania przestrzennego. Projekty składane przez instytucje kultury powinny być zaakceptowane przez samorząd terytorialny, który jest ich organem założycielskim. W przypadku, gdy wnioskodawcą jest instytucja kultury, wymagane jest przedstawienie promesy Ministra Kultury na współfinansowanie projektu.

W ramach odnowy wsi oraz zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego mogą być przeprowadzane prace w miejscowościach liczących nie więcej niż 5 tys. mieszkańców, należących do gmin wiejskich lub miejsko – wiejskich, związane z:

- realizacją inwestycji w zakresie modernizacji i wyposażenia obiektów pełniących funkcje kulturalne, rekreacyjne i sportowe;
- odnową obiektów zabytkowych charakterystycznych dla tradycji budownictwa wiejskiego regionu i ich adaptacji na cele publiczne;
- modernizacją przestrzeni publicznej na wsi;
- publiczną infrastrukturą przyczyniającą się do rozwoju funkcji turystycznych wsi oraz działania związane z promocją regionu.

Cele działania:

- podniesienie standardu życia i pracy na wsi;
- podniesienie atrakcyjności turystycznej;
- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej;
- zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych;
- rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Zakres pomocy:

Projekty realizowane w ramach działania mogą obejmować:

- budowę lub adaptację połączoną z remontem oraz wyposażanie obiektów publicznych pełniących funkcje kulturalne (świetlice, domy kultury itp.);
- budowę, odnawianie i urządzenie placów zabaw, obiektów sportowych, ścieżek rowerowych, szlaków pieszych służących do użytku publicznego;
- projekty związane z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów;
- kształtowanie centrów wsi przez odnawianie lub budowę placów, parkingów, chodników, oświetlenia ulicznego itp.;
- urządzenie terenów zielonych, parków i innych miejsc wypoczynku;
- budowę lub przebudowę połączoną z remontem elementów małej infrastruktury turystycznej oraz rekreacyjnej w tym systemów informacji wizualnej;
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w obrębie miejscowości;
- rewitalizację lub adaptację połączoną z remontem obiektów zabytkowych użytkowanych na cele publiczne oraz odnawianie lub konserwacją lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
- zakup i odnawianie nieużytkowanych obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa regionu wiejskiego i ich adaptację na cele publiczne;
- wyburzanie i rozbiórkę zdewastowanych budynków i budowli publicznych, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie.

Poziom pomocy wynosi do 80% kosztów kwalifikowalnych i nie więcej niż 450 tys. zł dla jednej miejscowości lub instytucji kultury w okresie realizacji Programu. W przypadku gdy projekt obejmuje dwie lub więcej miejscowości wysokość pomocy dla tego projektu nie może być wyższa niż 450 tys. zł.

W zakres kosztów kwalifikowalnych projektów, stosownie do ich charakteru, mogą zostać zaliczone: koszty zakupu materiałów budowlanych, wykończeniowych, wyposażenia, materiału roślinnego oraz eksponatów (tylko w przypadku projektów dotyczących kultywowania tradycji społeczności lokalnych oraz tradycyjnych zawodów), koszty wykonawstwa prac budowlanych, montażowych, wykończeniowych, porządkowych i usług transportowych bezpośrednio związanych z projektem.

Ponadto w zakres kosztów kwalifikowalnych zalicza się koszty ogólne: planowania wstępnego (przygotowanie dokumentacji technicznej, ekonomicznej, kosztorysów, analiz ekonomicznych, zaświadczeń, pozwoleń i opłat) oraz realizacji projektu (nadzór urbanistyczny, architektoniczny, konserwatorski i budowlany, obsługa geodezyjna oraz usługi dotyczące zarządzania projektem).

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweski Mechanizm Finansowy¹²

Po rozszerzeniu Unii Europejskiej przed nowymi państwami członkowskimi, oprócz możliwości finansowania sektora kultury z funduszy strukturalnych, pojawiła się możliwość wsparcia projektów z zakresu kultury w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Dla sektora kultury ważny jest zarówno Mechanizm Finansowy EOG, jak również Norweski Mechanizm Finansowy, gdyż obydwa wymieniają Ochronę kulturowego dziedzictwa europejskiego jako jeden z obszarów priorytetowych dla finansowania projektów. Na priorytet Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast przeznaczono **13,1 %** (czyli **70 mln euro**) z całości przyznanych Polsce środków. Wśród wszystkich priorytetów obu mechanizmów, priorytet ten zajmuje trzecie miejsce pod względem wysokości finansowania (za priorytetami: Wdrażanie przepisów z Schengen oraz Ochrona środowiska).

Możliwości dofinansowania projektów z zakresu kultury, oprócz priorytetu 3 - Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast, zostały także uwzględnione w priorytecie 6 - Badania naukowe oraz w funduszu dla organizacji pozarządowych, funduszu stypendialnym i szkoleniowym oraz w programie naukowym.

Priorytet 3

Ochrona Kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast.

Opis i uzasadnienie priorytetu

Kultura pełni bardzo istotną funkcję w życiu społecznym, integrując i budując poczucie tożsamości regionalnej i narodowej. Jest także uniwersalnym instrumentem rozwijania współpracy międzynarodowej i kształtowania wspólnej, europejskiej tożsamości kulturowej i społecznej. Jednocześnie, podnosząc atrakcyjność regionów z punktu widzenia mieszkańców, turystów oraz inwestorów, kultura jest znaczącym

¹² Informacje pochodzą ze strony: www.mk.gov.pl/eog/info.php oraz www.eog.gov.pl/

czynnikiem wpływającym na ekonomiczny rozwój kraju poprzez udział w wytwarzaniu PKB, tworzenie nowych miejsc pracy i podnoszenie jakości życia mieszkańców.

Cel priorytetu

Celem przedsięwzięć realizowanych w ramach priorytetu jest zachowanie i odbudowa europejskiego dziedzictwa kulturowego wraz z jego otoczeniem oraz wykreowanie narodowych produktów turystyki kulturowej w historycznych miastach Polski (w szczególności Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Poznań).

Rodzaje kwalifikujących się projektów

W ramach priorytetu do realizacji możliwe są projekty z zakresu:

- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, szczególnie realizowane w ramach przyjętych strategii rozwoju produktów turystyki kulturowej,
- rewitalizacji historycznych obszarów miejskich,
- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych,
- rewitalizacji obiektów przemysłowych o wysokiej wartości historycznej na cele kulturalne, w szczególności na muzea nowoczesności,
- renowacji, ochrony i zachowania miejsc pamięci i martyrologii,
- budowy i rozbudowy publicznych i niekomercyjnych instytucji kultury o europejskim znaczeniu,
- budowy, rozbudowy, odbudowy i adaptacji infrastruktury kulturowej w miejscach o symbolicznym znaczeniu dla polskiej kultury,
- kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów, zbiorów piśmienniczych i archiwaliów istotnych dla europejskiego dziedzictwa kulturowego,
- tworzenia systemów zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki oraz zabezpieczenie zabytków ruchomych i nieruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem.

Projekty w ramach priorytetu nie będą realizowane w celach komercyjnych. W ramach priorytetu nie jest możliwa realizacja projektów typu „Zaprojektuj i wybuduj”.

Kryteria wyboru projektów.

W ramach priorytetu realizowane będą projekty spełniające następujące kryteria formalno-merytoryczne:

- w ramach priorytetu realizowane będą projekty pojedyncze oraz grupy projektów o minimalnej wartości 1 mln euro,
- zgodność z aktualnym Lokalnym Programem Rewitalizacji – w odniesieniu do projektów związanych z rewitalizacją historycznych obszarów miejskich,
- zgodność projektu z Narodową Strategią Rozwoju Kultury 2004 – 2020,
- ważność projektu z punktu widzenia polityki kulturalnej państwa.

W pierwszej kolejności realizowane będą projekty dotyczące obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

Rodzaje beneficjentów:

Beneficjentami są:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- jednostki samorządu terytorialnego,
- związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury i instytucje filmowe,
- państwowe szkoły i uczelnie artystyczne,
- państwowe szkoły wyższe,
- archiwa państwowe,
- organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- przedsiębiorstwa państwowe i zakłady budżetowe jednostek samorządu terytorialnego nie działające w celu osiągnięcia zysku,
- instytucje sektora prywatnego działające w interesie publicznym

Priorytet 6

Badania Naukowe

Opis i uzasadnienie priorytetu

W ramach priorytetu możliwe jest wsparcie projektów badawczych ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych realizowanych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Projekty badawcze obejmują działalność badawczą (eksperymentalną lub teoretyczną) podejmowaną w celu zdobycia nowej wiedzy o zjawiskach i faktach. Badaniami naukowymi nie są przedsięwzięcia organizacyjne, monitorujące, zbieranie danych statystycznych, szkolenia, prace projektowe, hodowlane, konstrukcyjne, akredytacyjne oraz kontrola i certyfikacja wyrobów.

Cel priorytetu

Zasadniczym celem priorytetu jest wsparcie poprzez badania naukowe realizacji priorytetów wdrażanych przy udziale Mechanizmu Finansowego EOG, jak również Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Cel będzie osiągnięty poprzez dystrybucję środków na prowadzenie badań przez jednostki naukowe i zespoły badawcze, jak również wsparcie wymiany w zakresie nauki i technologii pomiędzy Polską i krajami EOG.

Rodzaje kwalifikujących się projektów

Wsparcie otrzymają projekty badawcze ze wszystkich dziedzin i dyscyplin naukowych realizowanych w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

W ramach priorytetu można zgłaszać m.in. projekty z następującego zakresu ze sfery dóbr kultury i dziedzictwa:

Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym odnowa miast – badania z zakresu:

- zarządzania kulturą i kulturoznawstwa, w tym w szczególności badania na rzecz wpływu kultury na rozwój miast, aspekty naukowe problematyki efektywności funkcjonowania instytucji kultury,
- architektura i urbanistyka, w tym w szczególności badania naukowe na rzecz rewitalizacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych, historycznych obszarów miejskich, zespołów fortyfikacyjnych i budowli obronnych, obiektów przemysłowych,
- historia sztuki - m.in. dokumentacja historii kolekcji, obiektów i zespołów naukowych,
- konserwacja zabytków, w tym w szczególności badania naukowe z zakresu konserwacji zabytków nieruchomych, technik i technologii konserwatorskich stosowanych w konserwacji zabytków,
- ochrona i konserwacja krajobrazu kulturowego,
- bibliotekoznawstwo i muzealnictwo – w szczególności badania na rzecz kompleksowych programów konserwacji i digitalizacji zabytków ruchomych oraz zabytkowych księgozbiorów i archiwaliów,
- inżynieria materiałowa - materiały i technologie do konserwacji i ochrony obiektów i zespołów zabytkowych,
- informatyka i telekomunikacja, w tym szczególnie naukowe podstawy niezbędne do przygotowania systemów dokumentowania zabytków oraz naukowe podstawy niezbędne do przygotowania systemów monitorowania i zabezpieczenia obiektów zabytkowych przed kradzieżą lub zniszczeniem.

Kryteria wyboru projektów

Stosowane będą następujące kryteria wyboru projektów:

- oryginalność tematyki badawczej, tez projektu oraz zaproponowanej metodyki badań,
- wartość naukowa i użytkowa projektu,
- znaczenie podjętej problematyki badawczej, w tym znaczenie praktyczne,
- poprawność założeń badawczych,
- dojrzała koncepcja rozwiązania zgłaszanego problemu naukowego,
- potencjalne możliwości zastosowania wyników przez odbiorców badań,
- dorobek naukowy kierownika projektu i wykonawców projektu,
- zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu badań,
- prawidłowość wywiązywania się wykonawców projektu i jednostki z podejmowanych uprzednio zobowiązań,

Rodzaje beneficjentów

Priorytetowo traktowani będą następujący beneficjenci:

- podstawowe jednostki organizacyjne szkół wyższych lub wyższych szkół zawodowych, w rozumieniu statutów tych szkół;
- placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk;
- jednostki badawczo-rozwojowe;
- jednostki organizacyjne posiadające status jednostki badawczo-rozwojowej;
- Polska Akademia Umiejętności;
- organizacje pozarządowe.